

Debreceni Egyetem
Informatika Kar

**A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVÉNEK
SZÁMÍTÓGÉPES FELDOLGOZÁSA**

Témavezető:
Dr. Boda István
tanszékvezető egyetemi docens

Készítette:
Dr. Kulcsár Szabó Ernőné
Gombos Annamária
informatikus-könyvtáros

Debrecen, 2008.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. A Berlini Magyarok Emlékkönyvéről.....	4
3. Az adatbázis	10
3.1. Az adatbázis rendeltetése	10
3.2. Az adatbázis mezőinek meghatározása	10
3.3. Az adatbázis tábláinak meghatározása	26
3.4. Az adatbázis táblái közötti kapcsolat.....	32
3.5. Jelölések	33
3.6. Űrlapok.....	34
4. A HTML felület	37
5. Befejezés.....	53
Irodalomjegyzék	54

A könyv kívülről

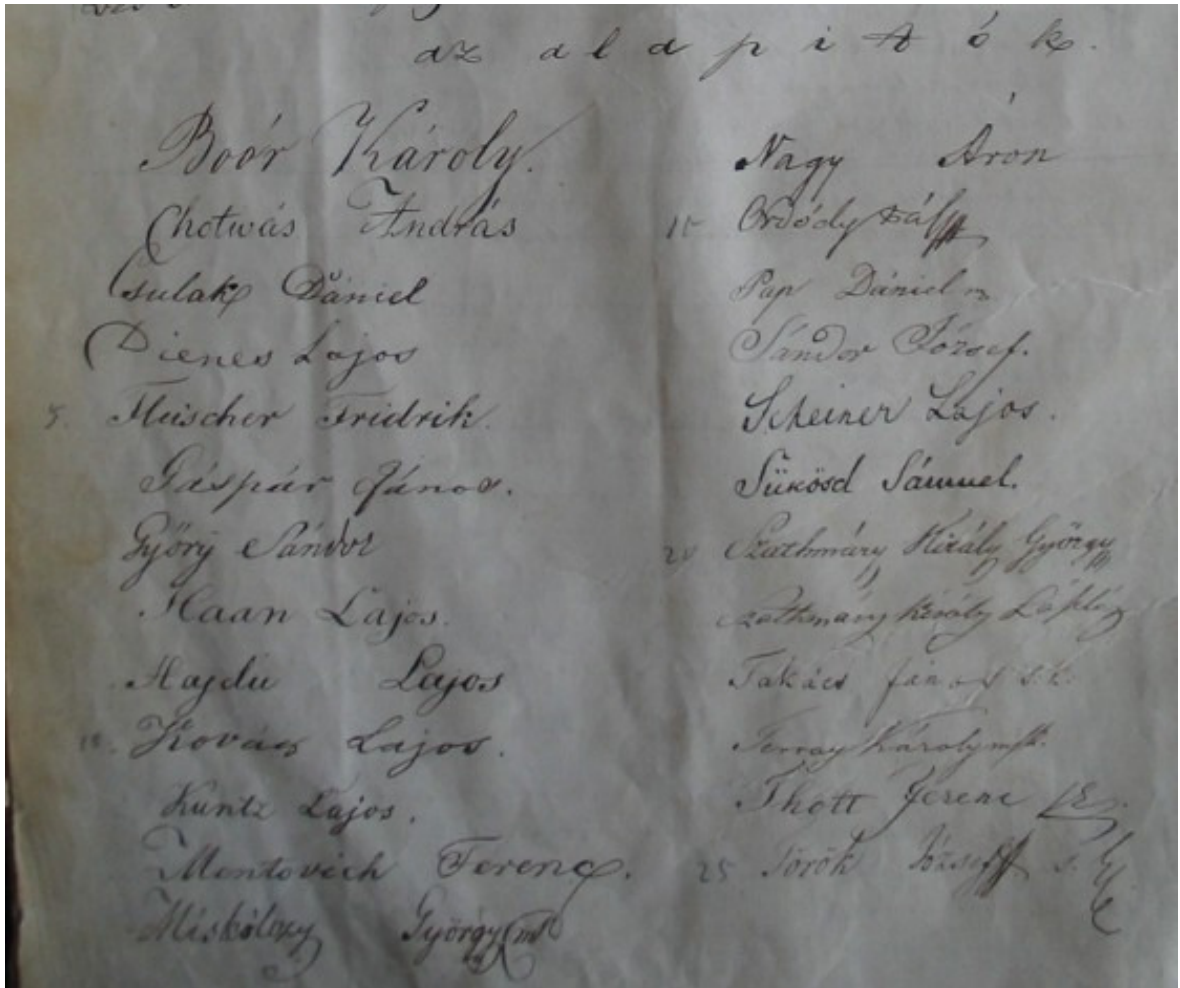
1. Bevezetés

A berlini magyar könyvtár történetének kutatása szempontjából mára megkerülhetetlen kérdéssé vált a Friedrich Wilhelm, majd Humboldt Egyetem magyar (finnugor) intézetének vendégkönyvében (1842-től 2006-ig) foglalt adatok számítógépes feldolgozása. Ez a dokumentum a mondott időszakban Berlinbe látogató magyarok és a finnugrisztikai kutatással összefüggésbe hozható külföldiek bejegyzéseit tartalmazza. E gyűjtemény felbecsülhetetlen – különösen a kulturális tudományokban végbement materiális fordulat értelmében vett – értéke elsősorban abban van, hogy adatai nemcsak az intézménytörténet és könyvtártörténet szempontjából nélkülözhetetlenek, hanem hogy maga is sokoldalúan (fel)használható „archívumként” viselkedik. Kézzelfogható képet adhat – sok egyéb mellett - arról is, hogy az egyes történelmi periódusokban (például Barabás Miklóstól Bartók Béláig, Babits Mihálytól Szabó Lőrincig) kik keresték fel az intézményt (vagy kik azok, akik köztudottan évekig Berlinben tartózkodtak, de nevüknek még sincs nyoma a vendégkönyvben, mint pl. Hatvany Lajosnak), és milyen információkat tartottak érdemesnek bejegyezni/hátrahagyni magukról. Igen tanulságos/beszédes lehet egyebek mellett például korszakonként a foglalkozások szerinti megoszlás (kutatók, ösztöndíjasok, érdeklődők, politikusok, művészek stb.), a társadalmi rétegbeli hovatartozásában mutatkozó változások, illetve a látogatók származási helyének területi/regionális/topográfiai megoszlása és nem kevésbé az e megoszlásokban bekövetkező módosulások stb.).

A dolgozat olyan szisztematikus, többféleképpen rendezhető és „kérdézhető” adatbázissá alakítja a tudománytörténeti-filológiai adatkeresés szempontjából is komoly jelentőségű, 128 oldalas, nehezen olvasható dokumentum anyagát, amely – miközben jó minőségű optikai hozzáférést biztosít a materiális eredetihez – mostantól fogva lelőhelyétől függetlenül is lehetővé teszi az egyedi dokumentum tanulmányozását.

2. A Berlieni Magyarok Emlékkönyvéről

A *Berlieni Magyarok Emlékkönyvét* egy úgynevezett *Bund Ungarischer Hochschüler in Berlin* nevű társaság indította el. E társaságot Gáspár János szellemi vezetésével az 1841/42 tanévben Berlinben tanuló 25 magyar hallgató alapította meg 1842. július 18.-án.

Az alapítók¹

Az alapításról, a társaság céljáról, szerkezetéről, tagjairól a *Berlieni magyarok emlékkönyvéből* olvashatunk, mely három nagy egységre tagolódik:

¹ Boór Károly, Nagy Áron, Chotwás András, Ordódy Pál, Csulak Dániel, Pap Dániel, Dienes Lajos, Sándor József, Fleischer Friderik, Scheiner Lajos, Gáspár János, Sükösd Sámuel, Győry Sándor, Szathmáry Király György, Haan Lajos, Szathmáry Király László, Hajdu Lajos, Takács János, Kovács Lajos, Terray Károly, Kuntz Lajos, Thott Ferenc, Mentovich Ferenc, Török József, Miskolczy György

1. az alapítás céljai, a gyűlések jegyzőkönyvei, szervezeti-technikai szabályozások, majd egy névsor, mely a Berlinbe látogatott magyarok sajátkezű bejegyzéseinek folytonosságában képződik;
2. tájékoztatók (tanácsok), és útmutatók a hallgatók számára (a városról, tanulmányi lehetőségekről, lakáslehetőségekről, stb.);
3. a magyar könyvtárról szóló rész.

A könyv Bevezetésének első sorait a társaság alapításáról az alapítóktól idézzük:

„Mi alulírt ismeretgyarapításért külfölden levő Magyarok, kiket a szerencsés véletlen oly számosan hozza össze testvérházánk különböző vidékeiről Némethon e nevezetes városába, mennyit tudunkra soha sem, kiket a messzeségben miéinktől idegen elemek között a kebelben távoztunkkal mind növekedő édes emlékezés a honiakra itt egy szép **magyar körré** olvaszta; kik együtt oly testvéri fáradtsággal oszták meg a külfölden viruló szellemi örömei és nyert ismeretkincsek mellett az azok útjába borult kedvetlenségeket is, miképp az itt töltöttük szép napok megannyi szép emléknappokká válnának későbbkorunkra nézve - mi e szép napok egyik lelkesült pillanatában fölkapók a gondolatot: 'minden nyom nélkül nem röppenteni el az itt együtt leélt percek emlékét...' azért idvesnek vélők valami maradandóban, az utánunk jövőknek is egykét örömpertecet, sőt tán egy kis szolgálatot is teendőben, megörökíteni... és e gondolat - mely eleink által más egyetemekben is némileg kísértve volt, istennek hála itt tettbe menendő, midőn a jelen "berlini Magyarok emlékkönyve" megnyílik”².

Lapmutató					Lap	
I. Emlék könyv	Alap szabályok				1.	
	Jegyzőkönyv a folyó gyűlések munkálkodásai és határozatairól				5.	
	Folytatás				470.	
	Emlékkönyv				19.	
II. Utasítások és javaslatok	A. Tanulmányi illetők.	a. Egyetem	Beigntatás		154.	
			Leczkével		155.	
			Tanulási eszközök	Általános utasítások	Királyi és egyetemi könyvtár	158.
					Beßer olvasó terme	160.
					Lesecabinet	161.
					Kölcsön könyvtár	162.
					Könyvárverések és Antiquariusok	164.
					Könyvkereskedés	166.
					Stundolás és Stipendiumok	168.

² Berlini Magyarok emlékkönyve, 1. p.

				Részletes utasítások	Az egyetemtöli megválás	178.	
					Theologiai tanszak	180.	
					Theologiai segédeszközök	200.	
					Az erdélyi N. Enyedi Stipendium	206.	
					Jogászati tanszak	220.	
					Orvosi tanszak	240.	
					Részletes Jegyzetek	246.	
					Gyógyászati Clinicumok	256.	
					Philosophiai tanszak	276.	
					Philosophia	282.	
					Philosophiai segédeszközök	284.	
					Philologia	288.	
					Philologiai segédeszközök	292.	
					Természeti tudományok. Mennyiségtan	312.	
					Physica	313.	
					Vegytan	314.	
					Segédeszközök	-	
					Természettan	315.	
						β. Gymnasiumok, iskolák	348.
					B. Háztartás.	Megérkezés	396.
Szállás fogadás	398.						
Jegyzetek	400.						
Porosz pénzláb és pénzváltás	410.						
Élismód	416.						
Ruházat	422.						
Egy havi költségvetés	430.						
Utasítás betegség, halálozás esetében	436.						
III. A magyar könyvgyűjtemény	A. Számvétel	Pénz- és könyvbevét	536.				
		Pénzkiadat és könyvbevét	629.				
	B.	Könyvek jegyzéke	697.				

A részletesebb tartalomjegyzék³

A könyv három fő részéből jelen dolgozat keretében az elsőt, azaz a könyv terjedelmének legnagyobb részét kitevő *Emlékkönyvet* dolgoztam fel,

„hová minden itt tanoló vagy átutazó Magyar emlékül sajátkézzel beírandja nevét s a szükséges tudandókat, minek módját a megállított rovatok fölírásai mutatják (lásd

³ *Berlini Magyarok emlékkönyve*, 719. p.

a 20. lapon). E gyűjteményke idővel azontúl, hogy történeti és statistikai adatul szolgál, érdekes autographiai tár is leend.”⁴

A *Bevezetés*ben az alapítók rendelkeznek egy őrről is (custos), aki nemcsak az adományokból összeálló kis magyar könyvtár darabjait, hanem magát az *Emlékkönyvet* is gondozni köteles:

„az emlékkönyvre nézve a mint megtudta vagy egy Magyarnak Berlinbe érkezését, azonnal ajánlja ennek és személyének útasító szolgálatát”⁵.

Az első nevek természetesen maguktól az alapítóktól származnak, és ezt követően hat éven át töretlenül szaporodnak a bejegyzések.

1848-ban azonban hét évre megszakadnak, mivel a szabadságharc évében minden magyar hazautazott, s a könyvtár utolsó őre, Móroc István „az emlékkönyvet, pecsétet, szóval mindent átadott az egyetemi könyvtárba”⁶ és ezt követően csak 1852-re datálódik az első bejegyzés.

„A főlebbi 281. számmal 1848 tavaszán megszűnt az Emlékkönyv és könyvtár kezelése, sőt csaknem egészen feledésbe is megy alóli alapító- és első őrnek újbóli Berlinbe érkezéig (1855. novemb. 23.), tehát teljes hét éven keresztül. A három következő hazánkfia (Páncél, Révész, Kórodi) csak történetesen látták könyvünket. Hogy azonban ezen 7 éves űr némileg kitöltve legyen, léjegyeztem 30 hazafit (vörös számokkal 282-311), kikeről tudom, hogy itt megfordultak. A 312-336 alattiak az én 8 1/2 havi itt mulatásom alatt lőnek bejegyezve.

Gáspár János sk.

Őr”⁷

Ezután valamivel később következik be újabb szakadás a bejegyzések sorában (Papp Zoltán és Szentiványi Béla szerint 1882-től, de valójában 1896 az utolsó bejegyzés, bár a közbülső években elenyésző, mindösszesen 10 darab a bejegyzések száma):

„1882 folyamán megszűnnek az emlékkönyv bejegyzései. Az utolsó sorok *Dr. Lakits Frigyes*től származnak, akinek bejegyzése a századforduló tipikus kozmopolita-liberális szellemének kifejeződése. Fejtegetésében kétségeket fogalmaz meg a rövid időre és különböző érdeklődésekkel külföldre jövő magyar hallgatók nemzeti alapon való összefogásának

⁴ *Berlini Magyarok emlékkönyve*. 1. p.

⁵ *Berlini Magyarok emlékkönyve*. 3. p.

⁶ Szász Gerő: *A berlini magyar könyvtár érdekében*. 2083. p.

⁷ *Berlini Magyarok emlékkönyve*. 33. p.

praktikus értékével kapcsolatban. Az emlékkönyvet pusztán múzeumi darabnak tartja, és a berlini egyetemre bízott, majdnem feledésbe merült magyar könyvtárhoz csatolja.”⁸

A megszakadás utáni első bejegyzés nem akárkié: Gragger Róbert a béíró, aki nemcsak a könyvtárt és az *Emlékkönyvet* élesztette fel tetszhalott állapotából, hanem mint a porosz kormány által 1916-ban Berlinben alapított magyar nyelv és irodalom tanszékének meghívott tanára, különleges jelentősége volt a tanszéknek Magyar Intézetté fejlesztésében is, ahol az *Emlékkönyv* is el volt helyezve. 1918-ban egy magyar lektorátust is fölállítottak, majd egy finnugor osztály valamint egy török és urál-altaji szemináriumot is indítottak. 1924/25-től megkezdte működését a Collegium Hungaricum is. A bejegyzések ettől az időtől fogva megszorodnak, és szinte kizárólag a felsőoktatásban résztvevők, tanárok és diákok írnak a könyvbe. Ezenfelül a korábbi évekhez képest észrevehetően egyre több a hivatalos utakról tanúskodó bejegyzések száma is. Hogy a könyvtár, s vele együtt az emlékkönyv is mennyire feltámadt, tanúskodik Jacobi R. Viktor „paptanárijelölt mint a berlini magy. szem. legelső szeniora” 1917. július 29-i bejegyzése:

„Berlini magyar szemináriumunk és annak könyvtára is napról-napra gyarapodik. A kultuszminisztérium f. é. július 12-én kelt engedélye alapján a berlini magyarok könyvtára, amely eddig az egyetemi könyvtárban volt eldugva, magyar szemináriumunk könyvtárához csatoltatott és így egyszerre 728 drb. értékes könyvvel gyarapodott meg szemináriumunk könyvtára.

Ezek közül az értékes könyvek közül került elő a berlini magyarok ezen emlékkönyve, melynek előző lapjain /: 512-516:/ 1882-ben Dr. Lakits úr igen pesszimiztikusan jósolgat mikor ezt írja:

’Berlinben a magyarság csak egyesekben maradhat meg és soha oly faktor, mint más külföldi városokban nem lesz.’ [...]

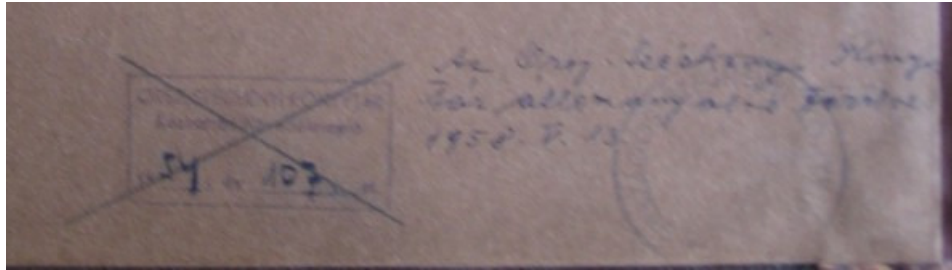
Ezt a merész állítást azonban az idők folyása szerencsére megcáfolta. Különben Dr. Lakits úr sem tartotta egészen kizártnak ennek lehetőségét és mi is inkább az ő kérésének: ’csak ha cáfoló sorokat írhat valaki az fogjon utánam tollat!’ teszünk eleget őszintén, történeti hűséggel és igazsággal eleget!”⁹

A második világháború éveiről újabb üres évjáratok tanúskodnak, majd a 81. lap megjegyzése arról tudósít, hogy:

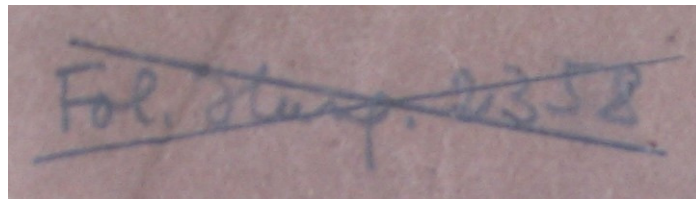
⁸ Papp, Zoltán von – Szentiványi, Béla von: *Hundert Jahre Bund Ungarischer Hochschüler Berlin*. 19. p. (ford. tőlem, G.A.) Lakits bejegyzését ld. BME 512-516. p.

⁹ *Berlini Magyarok Emlékkönyve*. 520-521. p.

„Ezen Emlékkönyvet a Berlint érő légitámadások idején az egyetemi Magyar Intézet igazgatója a budapesti Orsz. Széchényi Könyvtár őrizetére bízta.¹⁰ Innen 1958. jún. 18-án került vissza a berlini Humboldt Egyetem Finnugor Intézetébe.”

Törlés az OSZK állományából

A Kézirattári jelzet

A háború utáni első bejegyzés Wolfgang Steinitz nyelvészprofesszortól származik, aki a szovjet csapatokkal érkezett Kelet-Berlinbe, és a Humboldt Egyetem Finnugor szemináriumának vezetője lett, miután a hadi cselekmények idején Berlint elhagyó Farkas Gyula visszatérését lehetetlenné tette¹¹. Innen kezdve főleg (vendég)tanárok, hallgatók a bejegyzők, és megjelennek az *Emlékkönyv* indításakor eleinte oly szigorúan őrzött nemzeti jelleg felhígulásaként külföldiek is, (elsősorban hivatalos látogatáson résztvevő finnek, illetve nyilván protokolláris célból németek).

A *Berlini Magyarok Emlékkönyve* ma is a berlini Humboldt Egyetem Philosophische Fakultät II, Seminar für Hungarologie tanszékvezetői szobájában található. Ma is vezetik a névsort, azzal a különbséggel, hogy nem minden „itt tanuló vagy átutazó magyar” hanem csak az egyetemen megforduló vendégek írják be nevüket, a tanszékvezető felajánlására.

¹⁰ Fol. Hung. 2358 jelzeten vették állományba a Kézirattárban, majd 1958. május 23.-án törölték az állományból a könyv áthúzott raktári jelzete illetve törlési bejegyzése szerint.

¹¹ „Inzwischen kehrte mein ehemaliger Schüler Wolfgang Steinitz, der als Kommunist seit 1936 in der Emigration in Russland lebte, nach Berlin zurück, erhielt in der Zentralverwaltung für Unterricht eine entscheidende Stellung und strebte nach meinem Lehrstuhl. – Um den Lehrstuhl zu bekommen, verstreute er unwahre, völlig aus der Luft gegriffene Verleumdungen gegen mich, die meine Rückkehr, wenn sie auch gelungen wäre, lebensgefährlich gemacht hätte. – Herr Steinitz ist dann auch in meinen Lehrstuhl eingesetzt worden.” Mindezt Farkas Gyulának egy 1953. okt. 8-án kelt hatósági beadványában olvashatjuk, idézi: *A hazatérő Farkas Gyula*. 161. p.

3. Az adatbázis

3.1. Az adatbázis rendeltetése

Az *Emlékkönyv* adatainak adatbázisba rendezése elsősorban a hozzáférést hivatott biztosítani, hiszen egy külföldön található, nehezen hozzáférhető, ám számos területen (biográfiai kutatások, történelmi és művelődéstörténeti kutatások, vagy egyszerűen családtörténeti kutatások számára) hasznosnak ígérkező anyagot tartalmaz azon túl, hogy autográfiai érdekességgel bíró kéziratos könyvről van szó.

Az adatbázistól várt adatok, azaz a lehetséges kérdések a következők:

- egy adott személy járt-e Berlinben?
- egy adott településről jártak-e látogatók Berlinben?
- egy adott időszakban (pl. egy adott évben) hányan és kik jártak ott?

Ezen felül az adatbázis célja, hogy nem csak a kérdések által implikált alapadatokat (név, helység, időpont-megjelölés) jelenítse meg, hanem a személy által tett egész bejegyzés-sort, tehát minden kitöltött oszlop adatát.

Továbbá az adatbázis használhatósága érdekében szükségesnek találtam a következő elvárások érvényesítését is:

- név szerint lehessen keresni még akkor is, ha egy-egy név kiolvashatatlanak bizonyult, ezért az *Emlékkönyv* névbejegyzése megjeleníthető legyen (tehát ha a név beírása és a keresés lefuttatása után nem kapunk találatot, még mindig lehetséges legyen böngészni a „maradék” között);
- a név alapján ha lehetséges, a személyt egyértelműen lehessen azonosítani;
- helység alapján lehessen benne keresni, azaz megállapítható legyen, hogy egy-egy településről a történelem folyamán kik és hányan szerepelnek az *Emlékkönyv*ben, tekintettel arra, hogy a települések nevei a közigazgatási besorolásukkal egyetemben az idők folyamán változtak.

3.2. Az adatbázis mezőinek meghatározása

A mezők meghatározásakor első lépés a könyv oszlopainak felvétele volt. A könyv eredeti oszlopnevei azonban az idők során változtak, némely oszlopnevek pedig hiába voltak felvéve, soha nem töltötték ki őket, illetve az oszlopelnevezések értelmezése is másként alakult néhol az idők folyamán.

Az oszlopnevek változásait az alábbi táblázat tartalmazza¹²:

---

¹² Ez a táblázat található a HTML-felületnek „Az adatbázisról” című részében, csak oldalszámok nélküli és átrendezett formában.

BME oldalszám	BME sorszám	Név	Mo lakhely megye	Mo lakhely helység
20	Számsor	Név	Magyarhon / megyéje	Magyarhon / a születéshely vagy lakás
21	Szám	Név	Magyarhonban / megye	Magyarhonban / lakhely
22	Szám	Név	Magyarhonban / megye	Magyarhonban / lakhely
24-26	Szám	Név	Magyarhonban / megye	Magyarhonban / lakhely
27-28 (+32-45 uez)	Szám	Név	Magyarhonban / megye	Magyarhonban / lakhely
29	Szám	Név	lakhelyje / megye	lakhelyje / város v. falu
30	folyószám	Név	Lakhely / megye	Lakhely / helység
31	folyószám	Név	Lakhely / Megye	Lakhely / Helység
32	Szám	Név	Magyarhonban / megye	Magyarhonban / lakhely
33	folyószám	Név	Lakhely / megye	Lakhely / Helység
34-36	Szám	Név	Magyarhonban / megye	Magyarhonban / lakhely
37	Szám	Név	Magyar és Erdélyhonban / Megye	Magyar és Erdélyhonban / Lakhely
38-40	Szám	Név	Magyarhonban / megye	Magyarhonban / lakhely
41-45	sorszám	Név	Magyarhonban / megye	Magyarhonban / lakhely
46-49	sorszám	Név		Lakhelye / Odahaza
50	ÜRES	ÜRES		Lakhelye / Odahaza
51-52	ÜRES	ÜRES		Lakhelye / Odahaza
53	sorszám	Név		Lakhelye / Odahaza
54-55	sorszám	Név		Lakhelye / Odahaza
56	számsor	Név	Magyarhonban / megye	Magyarhonban / lakhely
57	sorszám	Név		Magyarországi lakhely
58	sorszám	Név		Magyarországi lakhely
59-75	ÜRES	ÜRES		Lakhelye / Magyarországon
76-81	sorszám	Név		Lakhelye / Magyarországon
82	ÜRES	ÜRES		Lakhelye / Magyarországon
83	ÜRES	ÜRES		Lakhelye
84	ÜRES	ÜRES		Lakhelye
85-91	ÜRES	ÜRES		Lakhelye
92-94	ÜRES	Neve		Lakhelye odahaza
95	ÜRES	Name		
96-105	ÜRES	A látogató neve		hazai címe
106	Sorszám	A látogató neve		hazai címe
107-112	Sorszám	A látogató neve		hazai címe
113-118	ÜRES	A látogató neve		hazai címe
119-120	ÜRES	Name		Institution
120-128	ÜRES	A látogató neve		hazai címe

BME oldalszám	lakhely Berlin	tanuló hol végzett	mikortól tanult Berlinben	meddig tanult Berlinben
20		Tanuló / hol végzett?		
21		Tanuló / végzett		
22		Tanuló / végzett		
24-26		Tanuló / végzett		
27-28 (+32-45 uez)		Tanuló - Utazó - Iparúzó / végzett		
29		melyik iskolát végzen		
30		Melyik oskolában végzett		
31		Tanuló - Utazó - Iparúzó / melyik iskolában végzett		
32		Tanuló - Utazó - Iparúzó / végzett		
33		Tanuló / hol végzett		
34-36		Tanuló / végzett		
37		Tanuló / végzett		
38-40		Tanuló / végzett		
41-45		Tanuló / végzett		
46-49	Lakhelye / Berlinben	Az egyetemi hallgató / hol végzett?		
50	Lakhelye / Berlinben	Egyetemi hallgató / hol végzett		
51-52	Lakhelye / Berlinben	Egyetemi hallgató / hol végzett		
53	Lakhelye / Berlinben	Az egyetemi hallgató / hol végzett?		
54-55	Lakhelye / Berlinben	Az egyetemi hallgató / hol végzett?		
56		Tanuló / végzett		
57	Berlini címe	Főiskolai hallgató / hol végezte iskoláit?		
58	Berlini címe	Főiskolai hallgató / hol végezte iskoláit?		
59-75	Lakhelye / Berlinben	Főiskolai hallgató / hol végzett?		
76-81	Lakhelye / Berlinben	Főiskolai hallgató / hol végzett?		
82	Lakhelye / Berlinben	Főiskolai hallgató / hol végzett?		
83			Berlinben tanult / -tól	Berlinben tanult / -ig
84			Berlinben tanult	
85-91			Berlinben tanult	
92-94	Berlinben			
95				
96-105	Berlini címe			
106	Berlini címe			
107-112	Berlini címe			
113-118	berlini címe			
119-120				
120-128	berlini címe			

BME oldalszám	tanuló milyen pályára készül	foglalkozása	látogatás célja
20	Tanoló / mire készül	Útazó / pályája	Útazó / mulatott vagy tanolt
21	Tanoló / készül	Útazó / pályája	Útazó / mulatott v. tanolt
22	Tanoló / készül	Útazó / pályája	Útazó / mulatott v. tanolt
24-26	Tanoló / készül	Útazó / pályája	Útazó, iparúzó / mulatott vagy tanolt
27-28 (+32-45 uez)	Tanoló - Utazó - Iparúzó / készül	Tanoló - Utazó - Iparúzó / pálya	Tanoló - Utazó - Iparúzó / mulatott v. tanolt
29	mi pályára	készül	utazott
30	Mi pályára készül		
31	Tanoló - Utazó - Iparúzó / mi pályára készül		mulatott
32	Tanoló - Utazó - Iparúzó / készül	Tanoló - Utazó - Iparúzó / pálya	Tanoló - Utazó - Iparúzó / mulatott v. tanolt
33	Tanoló / mire készül	Utazó / pályája	Utazó / mulatott vagy tanolt
34-36	Tanoló / készül	Utazó / pálya	Utazó / mulatott v. tanult
37	Tanoló / készül	Utazó / pálya	Utazó / mulatott v. tanult
38-40	Tanoló / készül	Utazó / pálya	Utazó / mulatott, tanult
41-45	Tanoló / készül	Utazó / pálya	Utazó / mulatott, tanult
46-49	Az egyetemi hallgató / Készül	A látogató / foglalkozása	A látogató / célja Berlinben
50	Egyetemi hallgató / hol készül	A látogató / Foglalkozása	A látogató / célja Berlinben
51-52	Egyetemi hallgató / hol készül	A látogató / Foglalkozása	A látogató / célja Berlinben
53	Az egyetemi hallgató / Készül	A látogató / foglalkozása	A látogató / célja Berlinben
54-55	Az egyetemi hallgató / Készül	A látogató / foglalkozása	A látogató / célja Berlinben
56	Tanoló / készül	Utazó / pálya	Utazó / mulatott vagy tanult
57	Főiskolai hallgató / Minek készül?	Látogató / foglalkozása	Látogató / tartózkodási célja Berlinben
58	Főiskolai hallgató / Minek készül?	Látogató / foglalkozása	Látogató / itteni tartózkodási célja
59-75	Főiskolai hallgató / mire készül?	Látogató / foglalkozása	Látogató / itteni tartózkodási célja
76-81	Főiskolai hallgató / mire készül?	Látogató / foglalkozása	Látogató / itteni tartózkodási célja
82	Főiskolai hallgató / mire készül?	Látogató / foglalkozás	Látogató / Látogatás célja
83		Foglalkozása	célja
84		Foglalkozása	célja
85-91		Foglalkozása	célja
92-94		Foglalkozása	ÜRES
95		Beruf	
96-105		Foglalkozása	célja
106		Foglalkozása	célja
107-112		Foglalkozása	célja
113-118		Foglalkozása	célja
119-120			
120-128		Foglalkozása	célja

BME oldalszám	érkezés dátuma	elutazás dátuma	visszatérés dátuma
20	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmenete / éve/hava/napja	
21	Megérkezés / éve/hava/napja	Elmenet / éve/hava/napja	
22	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmente / éve/hava/napja	
24-26	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmente / éve/hava/napja	
27-28 (+32-45 uez)	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmente / éve/hava/napja	
29	megérkezett	elútaozott	
30	Megérkezés ideje	Elutazás ideje / évszám/honap/nap	
31	Megérkezett / év/hó/nap	elutazott / év/hó/nap	
32	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmente / éve/hava/napja	
33	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmenete / éve/hava/napja	
34-36	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmente / éve/hava/napja	
37	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmenete / éve/hava/napja	
38-40	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmente / éve/hava/napja	
41-45	Megérkezte / éve/hava/napja	Elmente / éve/hava/napja	
46-49	Tartózkodási ideje / Érkezett	Tartózkodási ideje / Elment	Tartózkodási ideje / Visszatért
50	érkezett	elment	visszajött
51-52	érkezett	elment	visszajött
53	érkezett	elment	visszajött
54-55	Tartózkodási ideje / Érkezett	Tartózkodási ideje / Elment	Tartózkodási ideje / Visszatért
56	Megérkezte / ideje	Megérkezte / meddig	Visszajött
57	Tartózkodási ideje / Érkezett	Tartózkodási ideje / Eltávozott	Tartózkodás ideje / Ismét Berlinben
58	Tartózkodási ideje / Érkezett	Tartózkodási ideje / Eltávozott	Tartózkodás ideje / Ismét Berlinben
59-75	Tartózkodási idő / Érkezett	Tartózkodási idő / Elment	Tartózkodás idő / Ismét Berlinben
76-81	Tartózkodási idő / Érkezett	Tartózkodási idő / Elment	Tartózkodás idő / Ismét Berlinben
82	Tartózkodási idő / Érkezett	Tartózkodási idő / Elment	Tartózkodás idő / Ismét Berlinben
83	Berlini látogatás ideje / Érkezés	Berlini látogatás ideje / Távozás	
84	Berlini látogatás ideje / Érkezés	Berlini látogatás ideje / Távozás	
85-91	Berlini látogatás ideje	Berlini látogatás ideje	
92-94	Berlini látogatás ideje / Berlinbe érkezés	Berlini látogatás ideje / távozás	
95			
96-105	a berlini látogatás ideje / -tól	a berlini látogatás ideje / -ig	
106	a berlini látogatás ideje	a berlini látogatás ideje	
107-112	berlini tartózkodás ideje	berlini tartózkodás ideje	
113-118	berlini tartózkodás ideje	berlini tartózkodás ideje	
119-120			
120-128	a berlini tartózkodás ideje	a berlini tartózkodás ideje	

BME oldalszám	intézeti látogatás ideje	megjegyzések
20		
21		
22		
24-26		
27-28 (+32-45 uez)		
29		
30		
31		
32		
33		
34-36		
37		
38-40		
41-45		
46-49		Megjegyzések
50		
51-52		Megjegyzések
53		Megjegyzések
54-55		Megjegyzések
56		Megjegyzések
57	Bejegyzés napja	Megjegyzések
58	Bejegyzés napja	Megjegyzések
59-75		Megjegyzések
76-81		Megjegyzések
82		Megjegyzések
83	Berlini látogatás ideje / intézeti látogatás ideje	
84	Berlini látogatás ideje / intézeti látogatás ideje	
85-91		
92-94	Berlini látogatás ideje / az intézetben	ÜRES
95		
96-105	a berlini látogatás ideje / az intézetben	
106		
107-112	berlini tartózkodás ideje / a látogatás időpontja	megjegyzés
113-118	berlini tartózkodás ideje	megjegyzés
119-120		
120-128		

A fenti táblázat legfelső (cím)sorai lényegében ki is jelölték az egyes oszlopok egységes elnevezéseit. Ezen felül azonban némely ésszerűsítésre is sor került:

1. Mivel egyedül a 84. oldalon volt kitöltve a „mikortól” illetve „meddig” tanult Berlinben oszlopok, és ezeknek is csak a „mikortól” oszlopa, ezért ezeket az adatokat az „érkezett” oszlopba írtam be, logikusan, hiszen az így kitöltetlenül maradt. (Ez mindössze 6 sorra

vonatkozik, nevezetesen a 1334-1339 BME sorszámú sorokra – ez az oka, hogy ezt a két oszlopot feleslegesnek ítéltem az egész adatbázisra felvenni.) Így ezt a két oszlopot, - holott eredetileg felvettem, az *Emlékkönyv* oszlopbeosztása miatt -, töröltem (tehát a „Mikortól tanult Berlinben” és a „Meddig tanult Berlinben” oszlopokat).

2. Felmerült a „Hallgató mire készül” és a „foglalkozása” oszlopok egygyé olvasztása, de mivel ezt az *Emlékkönyv* következetesen külön kezeli, valamint a könyv első felében néhol előfordul, hogy mindkét rovat ki van töltve (pl. foglalkozása diák, és papnak készül), megtartottam két külön oszlopnak. Sajnos, a két oszlop bejegyzéseinek egységesítésére ezen dolgozat keretein belül nem volt lehetőségünk.

A fenti oszlop-meghatározásokon túl az adatbázis céljainak értelmében további oszlopok felvételére is szükség volt.

1. *Egységesített megyenév*: felvételére a nyilvánvaló történelmi megyeváltozások miatt volt szükség. Az adatbázis tehát kétféleképpen tartalmazza a megyeneveket: egyszer a beírással betű szerint megegyező változatban, egyszer pedig egy egységesített formában. Az egységesített forma a történelmi vármegyék neveit tartalmazza, mivel a későbbi időkben ezt az oszlopot már nem vették fel, illetve nem töltötték ki az *Emlékkönyv*-ben. A történelmi megyenevek forrása: Hoppál Dezső: *A történelmi Magyarország vármegyéinek címerei*. Budapest, Cartographia, 2001. Egységesítésre csak ott került sor, ahol a könyvben is szerepelt megyenév-bejegyzés. Ez sajnos szűkíti a megye-topográfia alapú keresést az adatbázisban, de ennél többre jelen vállalkozás keretében már nem vállalkozhattam.

2. *Egységesített helységnev*: felvételére ugyanúgy a történelmi változások miatt volt szükség. Az adatbázis tehát kétféleképpen tartalmazza a helységneveket: egyszer a beírással betű szerint megegyező változatban (ez sokszor rövidítés is), egyszer pedig egy egységesített formában. Az egységesített forma tartalmazza a települések mai magyar nevét, majd zárójelben:

- a.) magyarországi helységneveknél a mai megyét pl. Nyergesújfalú (Komárom-Esztergom);
- b.) határon túli magyar helységneveknél a helység mai idegen nyelvű nevét, majd az országot pl. Lőcse (Levoča, Szlovákia). Abban az esetben, ha a helységből több azonos nevű is volt, az eredeti (rég)i megyenevet is feltüntettem pl. Jánosi (Gömör, Rimavské Janovce, Szlovákia);
- c.) külföldi helységneveknél az országot pl. London (Anglia), kivétel az Amerikai Egyesült Államok, ahol számtalan azonos nevű város létezik, ezért az államot is feltüntettem pl. Duluth (Minnesota, Amerikai Egyesült Államok);
- d.) megváltozott nevű helységneveknél „ma:” után a mai nevet és a megyét, (abban az esetben, ha a régi név egy külön helységnev volt régen, amely azóta összeolvadt más településsel) pl. Gáva (ma: Gávavencsellő, Szabolcs-Szatmár-Bereg); illetve „rég:” után a

régebbi elnevezést (abban az esetben, ha a település ugyanaz maradt, csak az elnevezése változott – ezt akkor tüntetem fel, ha az *Emlékkönyv*ben a régi nevén volt beírva) pl. Chemnitz (régén: Karl-Marx-Stadt, Németország);

e.) magyar névvel rendelkező, de külföldi helységneveknél a magyar név után a hivatalos nevet és az országot pl. Bécs (Wien, Ausztria) vagy Lipcse (Leipzig, Németország).

f.) Néhol magyarázattal szerepel a régi név pl. Dombos (1911-ig Volldorf, Váleni, Románia).

g.) Ahol nem város, hanem városrész volt feltüntetve helységnevként (véltetően korábban még nem tartozott a városhoz), ott meghagytam a városrész nevét, majd zárójelben a város nevét is feltüntettem pl. Mőzs (Tolna város része, Tolna).

h.) Egyes esetekben csak ország szerepelt településnév helyett, ezeket is jelöltem pl. Norvégia.

Helységnev természetesen csak ott szerepel, ahol a megfelelő rovat a könyvben is kitöltésre került. Az egységesített településnevek forrása: Sebők László: *Határokon túli magyar helységnevszótár*. Budapest, Teleki László Alapítvány, 1997.

Az egységesített helyneveknél, ha a helységnev-megjelölésnél több helység is meg volt adva, sorrendileg az elsőt, vagy pedig a magyarországit (vagy egykor Magyarországhoz tartozót) adtuk meg. Egyetlen kivétel a 1989. BME sorszámánál, ahol a második megadott magyarországi helységnev aláhúzással volt kiemelve.

3. *Magyarországi címek*: felvételére abból az okból került sor, hogy egyes elszigeteltnek mondható esetben már korábban is, de 1958-tól konzekvensen feltüntették a bejegyzők a településnév mellett a pontos lakcímküket is. Ezeket külön oszlopba vettem fel, de sem visszakereshetővé, sem pedig a HTML-felületen láthatóvá tenni nem állt szándékomban¹³.

4. *Saját megjegyzés*: felvételére természetesen az adatbázis készítője által hozzátett adatok felvétele miatt volt szükség. Ide kerültek azok a megjegyzések, amelyek pl. a sorok szekvenciális olvasatából adódóan adtak többletinformációt szolgáltattak az egyes adatokhoz (például egymás után szerepel férj és feleség – ezek az adatok, ha különféle irányból keresünk az adatbázisban, nem feltétlenül együtt jelennek meg. Ezért ilyenkor [ ]-ben jelöltem, hogy mely BME-sorszámhoz tartozó személy férjéről vagy feleségéről, rokonáról vagy gyermekéről van szó. Az időben (és könyvbeli térben) egymástól távol levő házaspárokat a feldolgozás során idő hiányában nem jelöltem, ugyanígy ha egy személy korábbi és későbbi bejegyzéseiről van szó.

¹³ Bár az Emlékkönyv nyilvános, és az adatmegadás önkéntes volt, véleményem szerint ezek az adatok (amelyek többségében amúgy sem pontosan olvashatók ki) nem adnak sok többletet egy-egy kutatáshoz.

A saját megjegyzések rovatban jelöltem még a kéziratban látható, a bejegyzés fizikai megjelenésére vonatkozó adatokat (pl. [piros tintával], [nem saját bejegyzés], [áthúzva]).

A Saját megjegyzések tartalmazzák továbbá a személyre vonatkozó életrajzi és tájékoztató jellegű adatokat (külső forrásra való utalással együtt). Ez az adatbázis jelenlegi állapotában (időhiány miatt) interneten elérhető forrásokat jelent. Minden esetben szerepel a „Forrás:” kitétel után az URL, amely segítséget jelentett az adatok megtalálásában, valamint támpontot nyújt az adott személyről való további információkereséshez. Legtöbbször a világhálón közzétett lexikonok (elsősorban az Életrajzi lexikon, Szinnyei, Magyar Néprajzi Lexikon, Kortárs Irodalmi Adattár), valamint a Wikipédia cikkei bizonyultak hasznosnak (de természetesen rengeteg más forrás is). Természetesen az adatbázis kiegészítése még ezen a téren kiegészítésre szorul más (nem internetes) források bevonásával, de jelen munka keretei között egyelőre erre nem vállalkozhattam.

Példa:

Kertbeny Károly (eredetileg Karl-Maria Benkert, Bécs, 1824. február 28. – Budapest, 1882. január 23.) magyar újságíró, műfordító, a Petőfi-társaság tagja

Forrás: <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/k/k10936.htm>

Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Kertbeny_K%C3%A1roly

Reguly Antal (Zirc, 1819. július 11. – Buda, 1858. augusztus 23.) néprajzkutató, utazó, a magyarországi finnugrisztika egyik legelső, kiemelkedő képviselője

Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Reguly_Antal

Amennyiben a forrásban leírt életrajzból még nem volt bizonyítható, hogy valóban arról a személyről van-e szó (de az évszámok alapján lehetett), akkor azt kérdőjellel jelölve feltüntettem a későbbi információkutatást elősegítendő. Példa:

[?] Zichy Ferenc, gróf (Pozsony, 1811. jan. 24. – Káloz, 1900. júl. 17.): politikus, diplomata, tárnokmester

Forrás: <http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC17155/17259.htm>

2. *Sorszám*: felvételére természetesen az egyedi rekordazonosítás miatt volt szükség. Igaz, hogy a bejegyzések számozottak, de sok elírás történt az idők folyamán.

A fentiek alapján a következőképpen összegezhetőek az *Emlékkönyv* egyes sorait leíró **(BME sor) adattábla** mezői:

Microsoft Access

Ésíl Szerkesztés Nézet Beszúrás Eszközök Ablak Súgó

Kérdés: Van? Írja be ide.

BME sor1 : tábla

Mezőnév	Adattípus	Leírás
Sorszám	Számiláló	Sorszám
BME_Oszam	Szám	BME oldalszám
BME_Sorszam	Szám	BME sorszám
Nev	Szöveg	Név
Alairas	OLE objektum	Aláírás
Mnev	Szöveg	Mo lakhely megye
Mkod_egys	Szám	Egységesített megye kód
Hnev	Szöveg	Mo lakhely helység
Hkod_egys	Szám	Egységesített helység kód
Cim	Szöveg	Cím
Lakhely_BI	Szöveg	Lakhely Berlinben
Vegzett	Szöveg	Tanuló hol végzett
Palya	Szöveg	Tanuló milyen pályára
Fnev	Feljegyzés	Foglalkozása
Latog_cel	Szöveg	Látogatás célja
Erk_dat	Szöveg	Érkezés dátuma
El_dat	Szöveg	Elutazás dátuma
Vissza_dat	Szöveg	Visszatérés dátuma
Int_latog_dat	Szöveg	Intézeti látogatás dátuma
Mj	Feljegyzés	Megjegyzések
Sikm	Feljegyzés	Saját megjegyzés

Mezőtulajdonságok

Általános

Mezőméret: Hosszú egész

Új értékek: Növekvő

Formátum: Szorzás

Cím: Igen (nem lehet azonos)

Indexelt

A mezőnév legfeljebb 64 karakter hosszú lehet a szóközöket is beleértve. Az F1 billentyű lenyomására megjelenik a sűgő a mezőnévekről.

Tervező nézet. F6 = Ablakok közti váltás. F1 = Súgó.

Start

AZ ADATBÁZIS ...

Megjegyzések ...

Szaldolgozat ...

Microsoft Excel ...

első : adatbázis...

BME sor1 : tábla

HU

21:50

A BME sor adattábla mezői

1. Sorszám (elsődleges kulcs)

cím	Sorszám
név	Sorszam
adattípus	számláló
mezőméret	Hosszú egész
formátum	
kötelező	igen
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	Igen (nem lehet azonos)

2. BME oldalszám (ez tulajdonképpen nem egészen pontos elnevezés, mert az *Emlékkönyv* laponként számozott)

cím	BME oldalszám
név	BME_Oszam
adattípus	szám
mezőméret	Hosszú egész
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	Igen (lehet azonos)
megjelenítés	Beviteli mező
Alapértelmezett érték	0

3. BME sorszám (a lapokon belül az egyes sorok könyvben megadott számai)

cím	BME sorszám
név	BME_Sorszam
adattípus	szám
mezőméret	
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	nem
megjelenítés	Beviteli mező
Alapértelmezett érték	0

4. Név

cím	Név
név	Nev
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	@;"Nincs megadva";"Olvashatatlan"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	nem
megjelenítés	Beviteli mező

Nem rendeztem külön oszlopba a keresztnév- és vezetéknévket. Az adatok feltöltésénél mindig a vezetéknévet vettem előre, ezután következik a keresztnév majd vesszővel elválasztva minden más (méltóságnév, tudományos fokozatot jelölő címek, nemesi nevek és címek, stb.). Ha a névelemek sorrendje a személy névhasználatától eltér, vesszővel jelöltem az elemcserét.

5. Névbejegyzés

cím	Aláírás
név	Alairas
adattípus	OLE objektum
mezőméret	
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	
megjelenítés	

A névbejegyzés nem jelent valódi aláírást, sokszor nem is saját kézzel történt a névbejegyzés (az aláírás elnevezés csak egy választott szóhasználatot jelent a mező nevében).

6. Mo lakhely megye

cím	Mo lakhely megye
név	Mnev
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	@;"Olvashatatlan";"Nincs megadva"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	nem
megjelenítés	Beviteli mező

A mező a bejegyző által betű szerint megegyező neveket tartalmazza.

7. Egységesített megye kód

cím	Egységesített megye kód
név	Mkod_egys
adattípus	szám
mezőméret	Hosszú egész
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	Igen (lehet azonos)
megjelenítés	Beviteli mező
Alapértelmezett érték	0

Ez a mező létesít kapcsolatot a később tárgyalt egységesített megyenév (Megye) táblával.

8. Mo lakhely helység

cím	Mo lakhely helység
név	Hnev
adattípus	szöveg
mezőméret	60
formátum	@;"Olvashatatlan";"Nincs megadva"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	nem
megjelenítés	Beviteli mező

A mező a bejegyző által betű szerint megegyező helységneveket tartalmazza.

9. Egységesített helység kód

cím	Egységesített helység kód
név	Hkod_egys
adattípus	szám
mezőméret	Hosszú egész
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	Igen (lehet azonos)
megjelenítés	Beviteli mező
Alapértelmezett érték	0

Ez a mező létesít kapcsolatot a később tárgyalt egységesített helységnév (Helység) táblával.

10. Cím

cím	Cím
név	Cím
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	Beviteli mező

Ez a mező tartalmazza a megadott magyarországi lakcímet (városnév nélkül). Ez a mező nem kereshető vissza és nem is jelenik meg a HTML-felületen.

11. Lakhely Berlinben

cím	Lakhely Berlinben
név	Lakhely_BI
adattípus	szöveg
mezőméret	60
formátum	@;"Olvashatatlan";"Nincs megadva"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	Beviteli mező

Általában a bejegyző által beírt lakhely betű szerint megegyező adatait tartalmazza. Ez alól kivétel, ha a „Berlin” szó és az irányítószám is szerepel, abban az esetben előre vettem az irányítószámot, utána a „Berlin” megjelölést, és ezt követi a tényleges cím. Pl. 104 Berlin Friedrichstr. 129.

12. Tanuló hol végzett

cím	Tanuló hol végzett
név	Vegzett
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	@;"Olvashatatlan";"Nincs megadva"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	Beviteli mező

13. Tanuló milyen pályára

cím	Tanuló milyen pályára
név	Vegzett
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	@;"Olvashatatlan";"Nincs megadva"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	Beviteli mező

14. Foglalkozása

cím	Foglalkozása
név	Fnev
adattípus	feljegyzés
mezőméret	
formátum	@;"Olvashatatlan";"Nincs megadva"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen

indexelt	Nem
megjelenítés	

Meglepőnek hathat, hogy az adattípus feljegyzés és nem szöveg. Ez az adatbeírás során változott meg, amikor volt olyan adat, amely nem fért bele a szöveg adattípus terjedelmébe.

15. Látogatás célja

cím	Látogatás célja
név	Latog_cel
adattípus	szöveg
mezőméret	100
formátum	@;"Olvashatatlan";"Nincs megadva"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	Beviteli mező

16. Érkezés dátuma

cím	Érkezés dátuma
név	Erk_dat
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	Beviteli mező

A dátumokat nem dátum adattípusba soroltam, mert egyrészt nem egységes a dátumbeírás (néhol csak évet, máskor hónapot is, megint máskor napot is feltüntettek), másrészt olykor kiolvashatatlan. A kiolvashatatlan részeket X-szel jelöltem (pl. 1923.XX.12.).

Egyébként a bejegyzett dátum formáját figyelmen kívül hagytam, és egységesen e séma szerint arab számokkal írtam le: ÉÉÉÉ.HH.NN. vagy ÉÉÉÉ.HH. vagy ÉÉÉÉ.

17. Elutazás dátuma

cím	Elutazás dátuma
név	El_dat
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	Beviteli mező

18. Visszatérés dátuma

cím	Visszatérés dátuma
név	Vissza_dat
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	Beviteli mező

19. Intézeti látogatás dátuma

cím	Intézeti látogatás dátuma
név	Int_latog_dat
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	Beviteli mező

20. Megjegyzések

cím	Megjegyzések
név	Mj
adattípus	feljegyzés
mezőméret	
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	

A sorok mellett a bejegyző saját, vagy mások által beírt információit tartalmazó mező.

21. Saját megjegyzés

cím	Saját megjegyzés
név	SKmj
adattípus	feljegyzés
mezőméret	
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Nem
megjelenítés	

A mező tartalmáról írtakat ld. korábban.

3.3. Az adatbázis tábláinak meghatározása

A fentebb ismertetett BME sor adattábláján kívül szükségesnek látszott egy másik tábla felvétele is, a BME lapra vonatkozóan. Ezen a táblán szerepelnek azok a megjegyzések, amelyek az egész lapra vonatkoznak. Ilyen többször is előfordul a könyvben:

pl. a 78. lapon „100 éves emlékünnepelely 1941. július 17-én [1215 és 1216 között vonallal elválasztva]”

pl. a 81. lapon „Ezen Emlékkönyvet a Berlint érő légitámadások idején az egyetemi Magyar Intézet igazgatója a budapesti Orsz. Széchényi Könyvtár őrizetére bízta. Innen 1958. jún. 18-án került vissza a berlini Humboldt Egyetem Finnugor Intézetébe. [1270 és 1271 között]”

pl. a 119. lapon: „[csak Name, Institution oszlopok] [cédulán beragasztva]

Mittwoch, den 4. November, 10-12 und 14-17 Uhr

Wissenschaftliches Kolloquiums aus Anlaß des 100. Geburtstages des Begründers der Hungarologie an der Berliner Universität Robert Gragger. [...]

(Veranstaltung des Fachgebietes Hungarologie/Finnougristik der Humboldt-Universität zu Berlin) [...]” – és ez nyilvánvalóvá teszi, hogy a lapon bejegyzett nevek ennek a rendezvénynek a résztvevői voltak, ezért vannak csak név és intézet oszlopok feltüntetve.

A **BME lap táblájában** ezen felül feltüntettem a lap teljes képét is. Az egyes mezők tehát a következők:

1. BME lapszám (elsődleges kulcs)

cím	BME lapszám
név	BME_Oszam
adattípus	szám
mezőméret	Hosszú egész
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	Igen (nem lehet azonos)
megjelenítés	Beviteli mező
Alapértelmezett érték	0

2. BME lap képe

cím	BME lap képe
név	BME_lapkep
adattípus	OLE objektum
mezőméret	Hosszú egész
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	

3. BME lapalji jegyzet

cím	BME lapalji jegyzet
név	BME_lapjegyz
adattípus	feljegyzés
mezőméret	
formátum	
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	nem

Az egységesített megye- és helységneveket is külön táblába rendeztem:

Megye tábla:

1. Egységesített megye kód (elsődleges kulcs)

cím	Egységesített megye kód
név	Mkod_egys
adattípus	számláló
új értékek	növekvő
mezőméret	Hosszú egész
kötelező	
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	Igen (nem lehet azonos)

2. Egységesített megye név

cím	Egységesített megye név
név	Mnev_egys
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	@;" Nincs megadva";" Olvashatatlan"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	Igen (lehet azonos)
megjelenítés	beviteli mező

Helység tábla:

1. Egységesített helység kód (elsődleges kulcs)

cím	Egységesített helység kód
név	Hkod_egys
adattípus	számláló
új értékek	növekvő
mezőméret	Hosszú egész
kötelező	
Nulla hosszúság eng.	
indexelt	Igen (nem lehet azonos)

2. Egységesített helység név

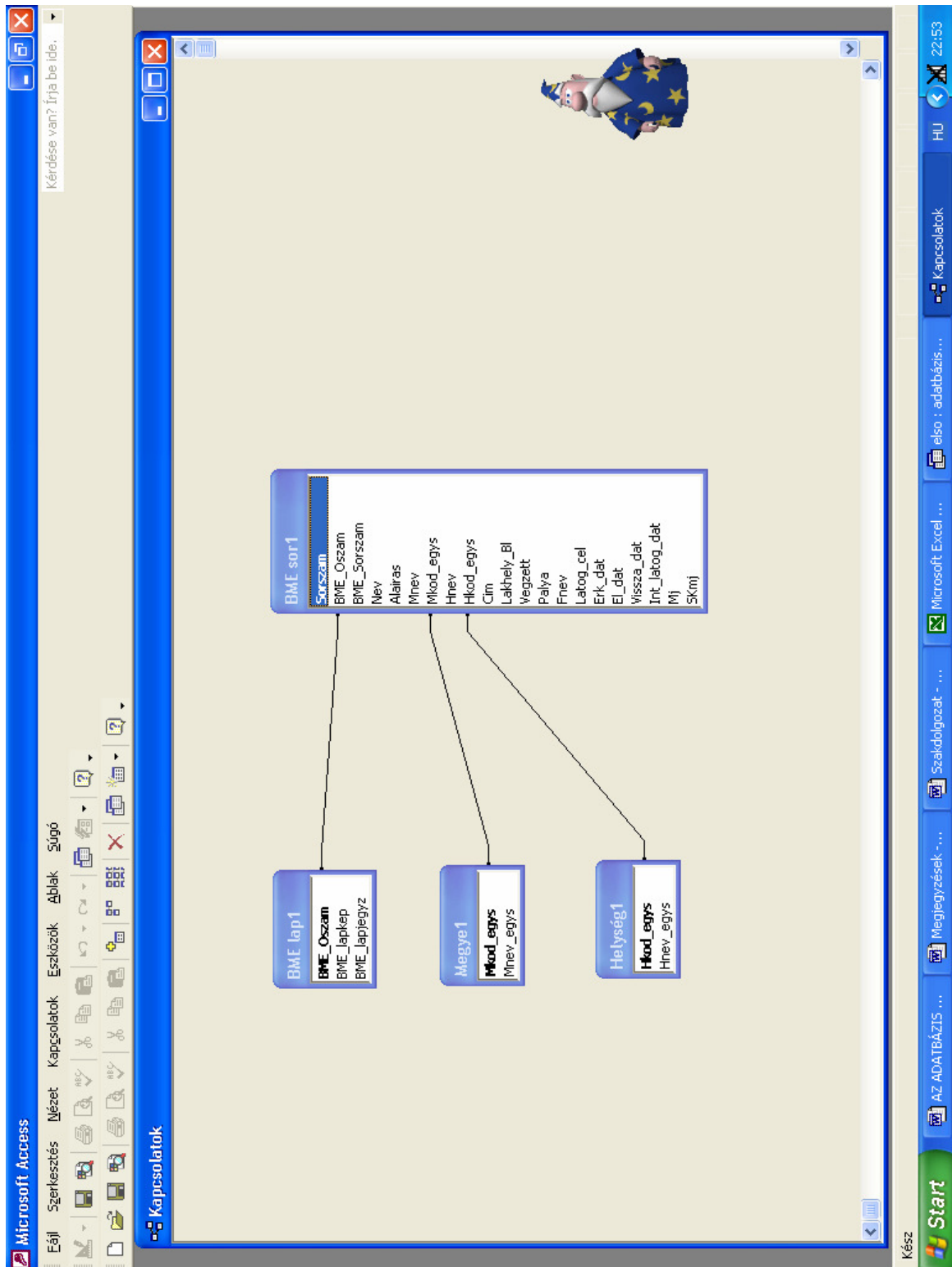
cím	Egységesített helység név
név	Hnev_egys
adattípus	szöveg
mezőméret	50
formátum	@;" Nincs megadva";" Olvashatatlan"
kötelező	nem
Nulla hosszúság eng.	igen
indexelt	nem
megjelenítés	beviteli mező

3.4. Az adatbázis táblái közötti kapcsolat

A négy tábla közti kapcsolat a következőképpen alakul:

A táblák közti kapcsolat

3.5. Jelölések

Az adatbázis feltöltése folyamán a legnagyobb problémát a különböző kézírások kiolvasása jelentette. Óhatatlanul is előfordult, hogy egy név teljesen kiolvashatatlanak bizonyult. Ilyenkor a Név mező formátumának megfelelően az „Olvashatatlan” szó jelenik meg. Kérdés volt azonban, hogy ha csak részlegesen nem betűzhető jól egy név, cím, megjegyzés vagy bármely szöveg, mi legyen az egységes lépés: következetesen minősüljenek-e olvashatatlanak vagy megpróbálva megőrizni a kiolvasható részek értelmét, csak a kiolvashatatlan részek helyén szerepeljen valamilyen más jel. Az utóbbi mellett döntve, az eldönthetetlen részek helyén nagy X betűk szerepelnek (az X-k száma nem jelenti az olvashatatlan betűk számát, hiszen gyakran az éppúgy eldönthetetlen volt.) Ezt a gyakorlatot követtem mind a BME sor mind a BME lap összes mezőjénél.

Ennek a nyeresége annyiban látható, hogy amennyiben a HTML-felületen a Böngészés lehetőségét választjuk, azok a nevek, amelyeknek kezdőbetűje jól olvasható volt, megjelennek az ABC-rendben. Emellé OLE-objektumként vannak elhelyezve a névbejegyzések is – így ha az adatbázisban böngésző olvashatóvá tudja tenni a maga számára, akkor mégis nyereséges lesz számára a keresés (például, ha egy konkrét személyre keres, akkor először keresheti név szerint, ha nem találja, akkor böngészhet a nevek között, és esetleg megtalálhatja a betűrendben).

A kérdéses olvasatú szövegrészeknél a következő jelölést alkalmaztam: (?) a szövegrész után. Ez főképpen a neveknél, de néha a címeknél is előfordul. Az eredeti helységnevek között (tehát a nem egységesített listában) (?) szerepel a helységnév után, ha az egységesítési munkáknál ilyen vagy ehhez hasonló névre nem akadtam, ezért a kiolvasás helytelensége valószínűsíthető.

3.6. Űrlapok

A bevétel megkönnyítése érdekében űrlapokat készítettem. A BME lap és BME sor űrlapjai egymásba ágyazottak, így egyszerre látható a lapra vonatkozó összes információ és az egyes sorok:

The screenshot shows a Microsoft Access database form titled "BME lap1". The form is divided into several sections:

- BME lapszám:** A text box containing the value "20".
- BME lapjai jegyzet:** A large empty text area for notes.
- BME sor1:** A list of fields for each row, including:
  - Sorszám: 3
  - BME oldalszám: 20
  - BME sorszám: 2
  - Név: Sükösd Sámuel
  - Lakhely (megye):
  - Lakhely (helység):
  - Lakhely Berlinben:
- Alfűtés (Heating):** A detailed form with fields for:
  - Egységesített megnevezés: Háromszék
  - Egységesített helységneve: Sepsiszentkirály (Sáncraiu, R.)
  - Háromszék: Megye űrlap
  - Helység űrlap: Helység űrlap
  - Érkezés dátuma: 1840.07.21.
  - Elutazás dátuma: 1842.08.15.
  - Visszatérés dátuma:
  - Intézkelt látogatás dátuma:
- Száj megjegyzés (Remarks):** A text area containing the text: "Sükösd Sámuel (Sepsiszentkirály, 1816 - Tómosi-szoros, 1849, [ún. 20.] ref. pap. író. Forrás: <http://nelli.kon.hu/yik/Rygenwm/13945>)".
- Record Navigation:** A bar at the bottom showing "összesen 23" records and "összesen 108" pages.

The Windows taskbar at the bottom shows the Start button, taskbar, and system tray with the time 23:43.

A BME lap űrlapja

A sorokra vonatkozó űrlap nagyobb nézete a következő:

The screenshot displays a web browser window with the title 'BME sor1 Segédűrlap'. The browser's address bar shows 'Kérdés: m? írja be ide,'. The application interface includes a menu bar with options like 'Egészítés', 'Művelet', 'Beszűrés', 'Formátum', 'Rekordok', 'Eszközök', 'Ablak', and 'Súgó'. The main content area is a form with a green background, organized into several sections:

- Aláírás:** A text input field containing '20-2.jpg'.
- Egységesített megyenév:** A dropdown menu with 'Háromszék' selected.
- Egységesített helységnev:** A dropdown menu with 'Sepsiszentkirály (Sáncraiu, R)' selected.
- Érkezés dátuma:** '1940.07.21.'
- Elutazás dátuma:** '1942.08.15.'
- Visszatérés dátuma:** (Empty)
- Intézeti látogatás dátuma:** (Empty)
- Sorszáma:** '1' (highlighted)
- BME oldalszám:** '20'
- BME sorszám:** '2'
- Név:** 'Sükösd Sámuel'
- Lakhely (megye):** 'Sepsiszek'
- Lakhely (helység):** 'Sepsiszentkirály'
- Lakhely Benlmben:** 'Nincs megadva'
- Tanulás:** 'Nagyenyed'
- Látogatás:** 'Nincs megadva'
- Megjegyzések:** 'Nincs megadva'
- Saját megjegyzés:** 'Sükösd Sámuel (Sepsiszentkirály, 1816 - Tömösi-szoros, 1849. jún. 20.) ref. pap. író
Forrás: <http://netlexikon.hu/yrk/Rygerwmw/13945>

At the bottom of the form, there is a 'Rekordok:' section showing '2' records and a total of 'összesen 2236'. The browser's taskbar at the bottom shows the 'Start' button and several open applications, including 'AZ ADATBÁZIS...', 'Megjegyzések...', 'Szakdolgozat...', 'Microsoft Excel...', 'első : adatbázis...', and 'BME sor1 Segéd...'. The system clock shows '23:45'.

A BME sor űrlapja

A Megye és Helység űrlapok külön behívható csatolt űrlapok:

The screenshot shows a window titled "Megye1" with a blue header bar. Below the header, the word "Megye" is displayed in red. The form contains two input fields: "Egységsített megye kód" (empty) and "Egységsített megye név" (containing "Abaúj-Torna"). At the bottom, a record navigation bar shows "Rekord: 14" and "összesen 96".

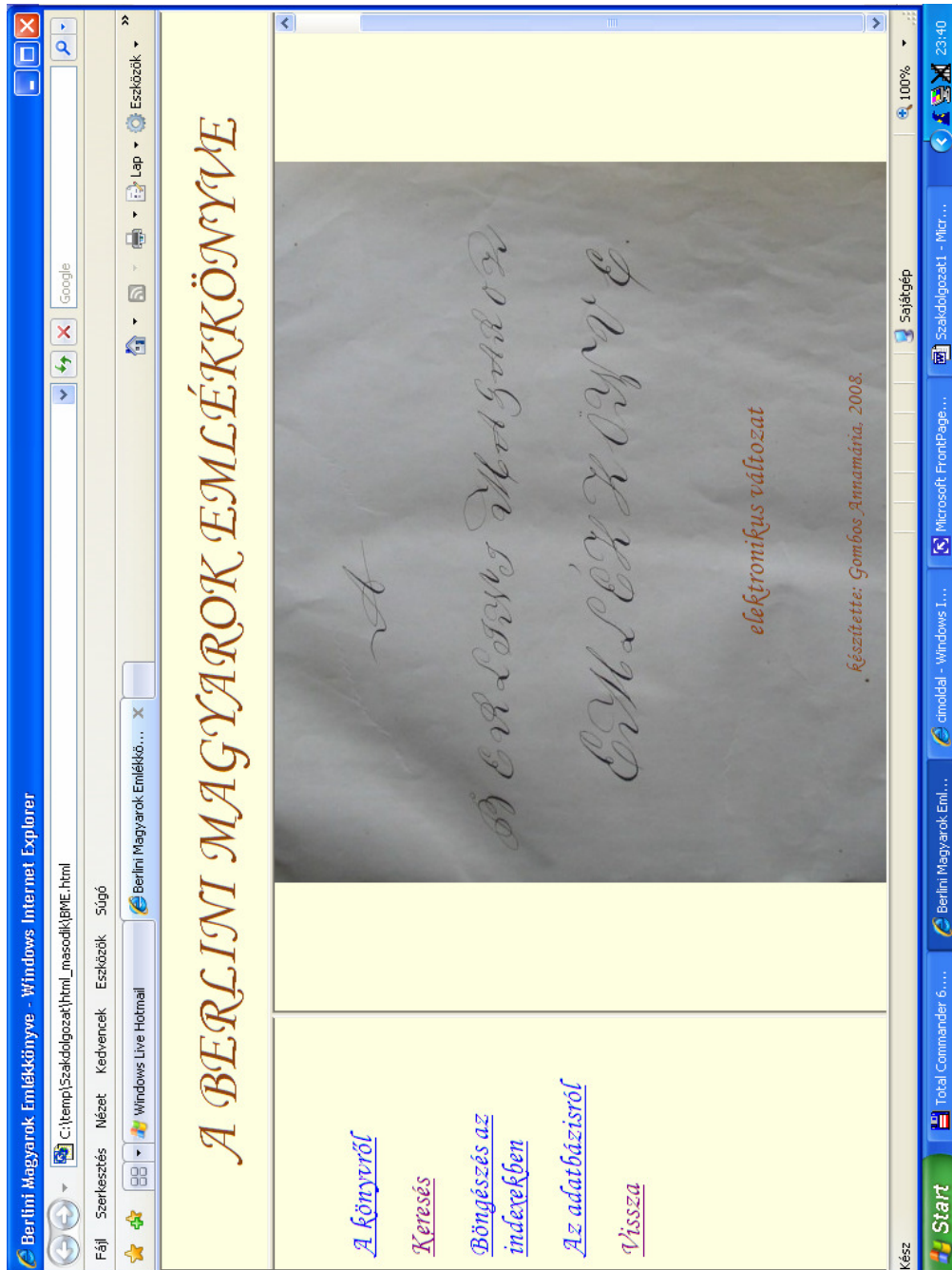

The screenshot shows a window titled "Helység1" with a blue header bar. Below the header, the word "Helység" is displayed in red. The form contains two input fields: "Egységsített helység kód" (empty) and "Egységsített helység név" (containing "Aachen (Németország)"). At the bottom, a record navigation bar shows "Rekord: 1" and "összesen 365".

4. A HTML felület

Az adatbázishoz tartozó kereső-felületet Microsoft FrontPage segítségével HTML módban alakítottam ki.¹⁴

A honlap címlapján a felső sávban a cím látható (*A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE*), alatta a képernyő jobb tőrfelén az *Emlékkönyvben* található címlap képe helyezkedik el, balra a menü látható (*A könyvről; Keresés; Bőngészés az indexekben; Az adatbázisról; Vissza*).

¹⁴ Az Access adatbázis és a keresőfelület összekapcsolásának programozási munkálatait Boda István témavezető készítette el, akit ezúton is köszönet illet.

Ha a bal oldali menüválasztékból az első menüpontra (*A könyvről*) kattintunk, egy nagyon rövid tájékoztató jelenik meg az *Emlékkönyv* eredetéről, felépítéséről.

The screenshot shows a Windows Internet Explorer browser window displaying the website 'A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE'. The browser's address bar shows the file path 'C:\temp\Szaldolgozat\html_masodikRNE.html'. The website has a blue header with the title 'A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE' in large, gold, serif capital letters. Below the header, there is a navigation menu with links: 'A könyvről', 'Keresés', 'Böngészés az indékben', 'Az adatbázisról', and 'Vissza'. The main content area is divided into two columns. The right column features the title 'A berlini magyarok emlékkönyvéről' and a 'Vissza' link. Below this, there are three paragraphs of text: 'Az 1841/42 tanévben Berlinben tanuló 25 magyar hallgató Gáspár János szellemi vezetésével megalapította a 'Bund Ungarischer Hochschüler in Berlin' nevű társaságot (1842. július 18).', 'Az alapításról, a társaság céljairól, szerkezetiéről, tagjairól az általuk indított **Berlini magyarok emlékkönyvéből** olvashatunk, mely hátrom nagy egységre tagolódik:', and a numbered list of three points: '1. Az alapítás céljai. (lásd [Bevezetés](#)), a gyűlések, jegyzőkönyvei, szervezeti-technikai szabályozások, majd egy névsor, melyet a Berlinbe látogatott magyarok vezetnek ([Keresés az emlékkönyvben](#));', '2. tanácsok és útmutatók a hallgatók számára (a városról, tanulmányi lehetőségekről, lakáslehetőségekről, stb.);', and '3. a magyar könyvtárainól szóló rész. ([a berlini magyar könyvtár története 1945-ig](#))'. The left column contains the navigation menu and a 'Fájlok' section with links to 'Szerkesztés', 'Méret', 'Kedvencek', 'Eszközök', 'Súgó', 'Windows Live Hotmail', and 'Windows Live Hotmail'. The browser's status bar at the bottom shows the 'Start' button, several open tabs, and the system clock displaying '23:43'.

Innen (és csak innen) tovább kattintva elolvashatjuk az *Emlékkönyv Bevezetését*, amely a jobb keretben jelenik meg:

A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE

BEVEZETÉS

[Vissza](#)

Mi aújírt ismeretgyűjtését külföldön levő Magyarok, kékét a szerencsés véletlen oly számoan hozza össze testvérházaink, külföldözö viclégről, Németiön e nevezetes városba, mennyit tudunka soha sem, kékét a messzeségben miénkétől idégen elemek között a kédsiben távozunkból min' növekedő és én emlékezés a honiánk itt egy szép **magyar körté** olvaszte: kék egyútt oly testvéri fánacsággal oszták meg a külföldön viruló szellemi örömek és nyert ismereteknek mellett az azok útjába börtül kécsatlenségeket is, miépp az itt töltöttük szép napok megannyi szép emlékezőpökké, valóánuk kédsőbörnyükre nézve - mi e szép napok egyik lelkészült pillanásában, félképpok a goncólato: "mindegy nyom nélkül nem roppentem el az itt egyútt lelt percek emléket..." azért látásnek e elők valóán maracónában, az utánunk jörödknek is egykét örömpert, sőt tón egy kéz szolgálato is teendőben, megörökítmi... és e goncólát - mely életük által más egyetemekben is némileg készerte volt, istennek hála itt tettbe menend, miéden a jelen "berlini Magyarok emlékkönyve" megnyúlé, melybe

I. az itt megörökült hazánkfiatnak bti,
 II. számokta Berlinben szükséges tapasztalati útastások,
 III. használatukra egy, a mi és utóaink lelkessége által szépen növekedhető kéz gyűjteménykéje a legszükségeseb magyar könyvekreké.

Aljón itt értesítésül azon eléinkét azó rövid célert, melynek nyomán patányi kézceményük élelmek inálá, s melyben a jelen könyv foglalás- és használatáról is firtvilágostás acánté.

**I.
 Emlékkönyv.**

A könyvről

Keresés

Böngészés az indexekben

Az adatbázisról

Vissza

Szintén csak erről az oldalról érhető el *A berlini magyar könyvtár története 1945-ig* című, 2006-ban Bényei Miklós Könyvtártörténet szemináriumára írt évfolyamdolgozatom azóta változatlanul hagyott szövege, melyet itt csak egy előre helyezett tartalomjegyzékkel egészítettem ki:

The screenshot shows a web browser window with the title "A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE" in large, stylized letters. Below the title is a table of contents with the following items:

- [A könyvről](#)
- [Keresés](#)
- [Böngészés az indexekben](#)
- [Az adatbázisról](#)
- [Vissza](#)

The main content area is titled "A berlini magyar könyvtár története 1945-ig" and includes a "Tartalomjegyzék" (Table of Contents) section with the following entries:

- 1. fejezet.** Az 1842-ben alapított Magyar Diákok Egyesületének (Bund Ugarischer Hochschüler) és a hozzá kapcsolódó Magyar Könyvtárak (Ungarische Bibliothek) „mintegy 1100 kötete”
- 2. fejezet** A Hallei egyetemi könyvtártól 1921-ben 99 évre kölcsönbe átvett ún. „Bibliotheca Nationis Hungariae” története
  1. Wittenbergben: 1725-1823
  2. Halle-ban: 1823-1920
  3. Halle és Berlin: 1920-
- 3. fejezet** Gragger Róbert és a berlini Magyar Intézet könyvtára

Below the table of contents, there are two sections:

- Függelék**
  - A Magyar Intézet könyvtárának gyarapodása az Ungarische Jahrbücher évi jelentései alapján [199]
  - A Finnugor Részkönyvtár szakrendje
- Felhasznált irodalom**

At the bottom of the page, there is a line of text: "A berlini magyar könyvtár a finnugorizáció legmagasabb műveltségű németországban, és a legnagyobb külföldi".

Mint a képen is látható, keresni (egyelőre) rögzített kérdések lehetséges.

A kijelölt mezők:

Név: az *Emlékkönyv*be bejegyzésre került nevek között keres (tehát a BME sor Név mezőjében). Ehhez könnyítésképpen link mutat a *Böngészés a nevek között* felirattal a nevek kikereséséhez. Elegendő a vezetéknev beírása (pl. Teleki, Neumann, Bartók).

BME lapszám: 20 és 128 közötti szám beírását várja, amint ez a zárójelben szerepel, hiszen a névbejegyzések az Emlékkönyvben ezen oldalak között találhatóak. (Amennyiben nem kapunk találatot, azt jelenti, hogy elírás történet a lapszámozásban, hiányzik pl. a 32, 40. lap).

BME sorszám: 1 és 2259 közötti szám beírását várja a zárójeles megjegyzés szerint. Amennyiben nulla találatot kapunk eredményül, ennek oka a sorszámok gyakori elírása illetve az előre sorszámozott sorok üresen hagyása.

Helység: az egységesített helységnevek között keres. Könnyítésképpen link mutat a *Böngészés a helységnevek között* oldalra.

Megye: az egységesített megye nevek között keres. Könnyítésképpen link mutat a *Böngészés a megye nevek között* oldalra.

Érkezés dátuma: zárójeles megjegyzésben az elvárt formátum szerepel: ÉÉÉÉ.HH.NN.

Elutazás dátuma: zárójeles megjegyzésben az elvárt formátum szerepel: ÉÉÉÉ.HH.NN.

A fenti három (Név, Megye, Helység) böngészési lehetőséget azért emeltem ki a többi közül, mert egyedül ezek voltak a formalizáltak és egyértelműen kereshetők, míg pl. a foglalkozások között nincs egységesítés, így egy keresési szempontra több találat sincs annak ellenére, hogy lehetne (tehát nem jelenne meg az összes orvos az „orvos” keresőkérdés beírásakor, hiszen az „orvosdoktor”, „orvostudor”, „fogorvos” stb. foglalkozások nem jelennének meg). A későbbiekben megvalósítandó néhány, legördülő menüből választható egyéb keresési szempont is (pl. saját megjegyzések, foglalkozás, milyen pályára készül, hol végezte iskoláit, stb. éppen azért, hogy az adatbázisba felvett összes mező kereshetővé váljon majd).

A keresés lefuttatása előtt is megjelenik a kereső felület alatt az egész adatbázis táblázatos formában:

A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE

[Vissza](#) [Tudalatók száma:](#) [Ugrás a találatokra](#) [Vissza a Kezdőlapra](#)

Adatok

[A könyvről](#)
[Keresés](#)
[Böngészés az indexekben](#)
[Az adatbázisról](#)
[Vissza](#)

Sor-szám	BME Lap-szám	BME Sor-szám	Név	Aláírás képe	Megye-név	Megye-kód	Helység-név
111	25	110	Scalnik Antal	25-110.jpg	Pozson	44	Pozson
112	25	111	Gungl József	25-111.jpg	Pest	86	Zsámbék
113	25	112	Gungl LajoXXXX	25-112.jpg		0	
114	25	113	Mihály Károly	25-113.jpg	Háromszék	23	Létzfalva (?)

A keresés lefuttatása után ebben a táblázatban piros színnel jelölődnek ki a találatok, amelyekre egy gomb segítségével ugorhatunk (vissza a pirossal jelölt sorszámra kattintva jutunk):

Berlini Magyarok Emlékkönyve - Windows Internet Explorer

C:\temp\Szakdolgozat\html_masodik\BME.html

Fájll Szerkesztés Nézet Kedvencek Eszközök Súlyó

Windows Live Hotmail Berlini Magyarok Emlékkö...

A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE

[A könyvről](#)

[Keresés](#)

[Böngészés az indexekben](#)

[Az adatbázisról](#)

[Vissza](#)

Keresés

Név: vagy [Böngészés ...](#)
 (20 és 128 közötti szám)

BME lapszám: 20 vagy [Böngészés ...](#)
 (1 és 2259 közötti szám)

BME sorszám: vagy [Böngészés ...](#)

Helység: vagy [Böngészés ...](#)

Megye: vagy [Böngészés ...](#)

Érkezés dátuma: vagy [\(ÉÉÉÉ.HH.NN\)](#)

Elutazás dátuma: vagy [\(ÉÉÉÉ.HH.NN\)](#)

[Vissza](#) Találatok száma: 16 [Ugrás a találatokra](#) [Vissza a kezdőlapra](#)

file:///C:/temp/Szakdolgozat/html_masodik/BME_sor1.xml#85 Sajátgép 100%

Start Total Command... Berlini Magyaro... cimoldal - Wind... Microsoft Front... Szakdolgozat1 - ... emlékkönyv 0:16

Berlini Magyarok Emlékkönyve - Windows Internet Explorer

C:\temp\Szakdolgozat\html_masodik\BME.html

Fájll Szerkesztés Nézet Kedvencek Eszközök Súlyó

Windows Live Hotmail Berlini Magyarok Emlékkö...

A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE

[A könyvről](#)

[Keresés](#)

[Böngészés az indexekben](#)

[Az adatbázisról](#)

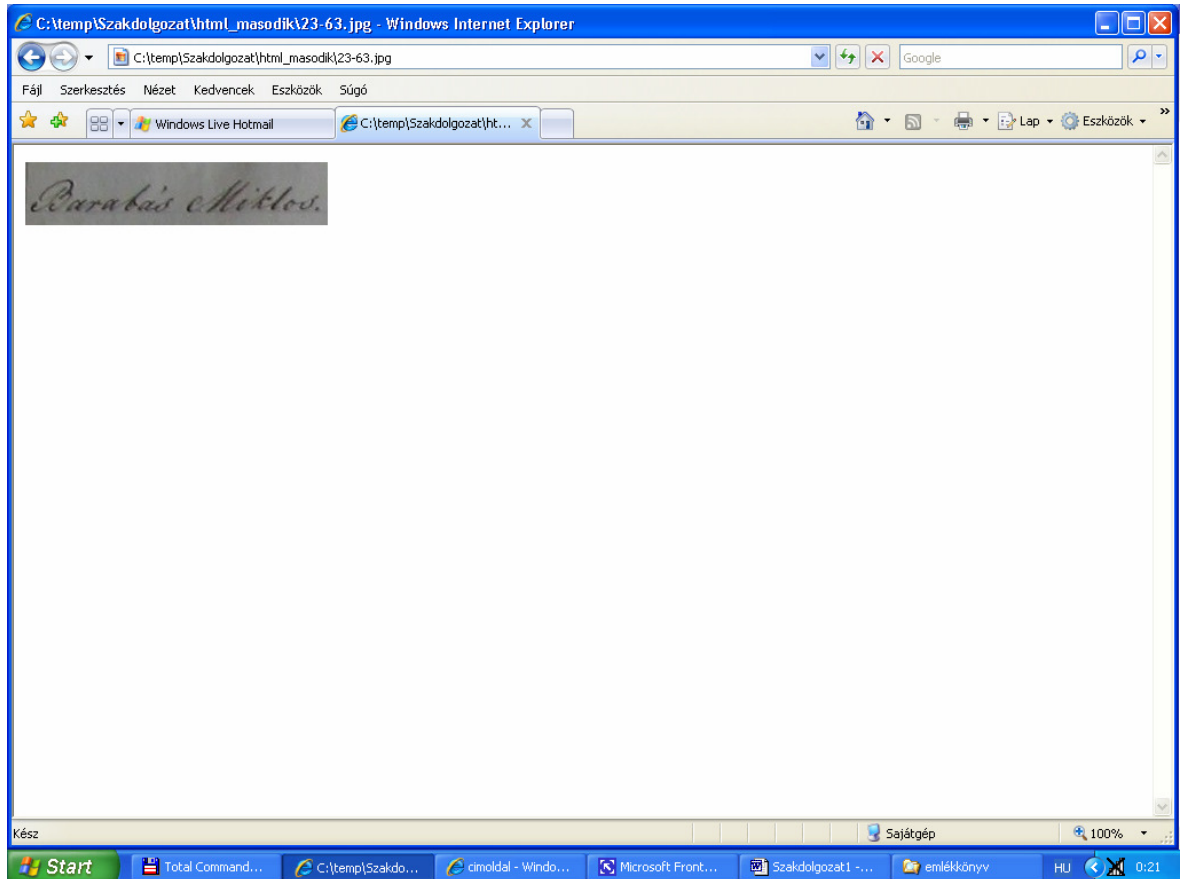
[Vissza](#)

3	20	2	Sükösd Sámuel	20-2.jpg	Sepsiszek	23	Sepsiszentkirály
4	20	3	Scheiner Lajos	20-3.jpg	Pest	86	Abony
5	20	4	Gyóry Sándor	20-4.jpg	Szatmár	49	Óvári
6	20	5	Teleki Sándor	20-5.jpg	Kolozsvár	29	Kolozsvár
7	20	6	Sándor József	20-6.jpg	Fejér	18	Kolozsvár
8	20	7	Takács János	20-7.jpg	Kolozs	29	Kolozsvár
9	20	8	Terray Károly	20-8.jpg	Gömör	20	
10	20	9	Thott Ferenc	20-9.jpg	Hajdú	22	Szoboszló
11	20	10	Kuntz Lajos	20-10.jpg	Szepes	51	Felka
12	20	11	Gáspár János	20-11.jpg	Háromszék	23	

Sajátgép 100%

Start Total Command... Berlini Magyaro... cimoldal - Wind... Microsoft Front... Szakdolgozat1 - ... emlékkönyv 0:16

Az „Alíráás képe” sorszámánál a képfájl nevére kattintva megjelenik a névbejegyzés is (egyelőre csak a 20-30 lapokra van hozzácsatolva):

Mint a *Keresés* menüpontnál látható volt, az indexeket is böngészhetővé tettem. Míg a *Keresés*-nél csak a legfontosabb három indexhez (Név, Megyénév, Helységnev) van közvetlen kapcsolódási lehetőség, addig a *A Böngészés az indexekben* menüpont alatt a jelenlegi 1.0 verzióban a fentebb említett három index (Név, Megyénév, Helységnev) található, a későbbiekben az összes mező tartalmában válna szabaddá az információkeresés.

A következő indexekben lenne lehetséges a későbbiekben a böngészés:

- Név
- Megye
- Település
- Berlini címek
- A tanuló hol végzett
- A tanuló milyen pályára készül
- A látogató foglalkozása
- Látogatás célja
- Érkezés dátuma
- Elutazás dátuma
- Visszatérés dátuma
- Intézeti látogatás ideje

A *Név index*ben egy táblázatban találhatóak a nevek és a foglalkozások:

Berlini Magyarok Emlékkönyve - Windows Internet Explorer

C:\temp\Szabdogozat\html_masodik\EME.html

Fájl Szerkesztés Nézet Kedvencek Eszközök Súlyó

Windows Live Hotmail Berlini Magyarok Emlékkö... X

Google

Eszközök

Lap

100%

0:05

A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE

Nevek

[A könyvről](#)

[Keresés](#)

[Böngészés az indexekben](#)

[Az adatbázisról](#)

[Vissza](#)

Név	Foglalkozás
[orosz név]	
Abbony Imre	író
Abrahám Ambrus, Dr.	egyetemi magántanár, anatómikus
Ackarek Tibor	joghallg.
Adám Magda	történész
Agárdy Ernő(?), Dr.	
Ajtai Albert	könyvkötő segéd
Alexy Albert	jogtudor
Alexy János	
Almasi János, Dr.	egv. adjunktus
Almasi János, T.	Budapest, Eötvös Egyetem Újkori Egvet. Tört. Tanszék
Alth Waldemar	m. kir. Főkonzul
Alti (?) Vilmos, Dr.	XXXX. Magyar-Német Tars. Titkára
Aly László Joisef	színmész
Angyal Pál	egyetemi professzor
Aural Gábor	

Kész

Start

Total Command...

Berlini Magyaro...

Újindal - Wind...

Microsoft Front...

Szabdogozat1 ...

entelknyv

Sajátjép

A *Megye index*ben az egységesített megyenevek (kódszámmal) szintén táblázatba rendezve

A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE

[A könyvről](#)
[Keresés](#)
[Böngészés az indexekben](#)
[Az adatbázisról](#)
[Vissza](#)

Megyék

Kód	Megye neve
74	<i>Abaúj</i>
1	<i>Abaúj-Torna</i>
2	<i>Alsó-Fehér (Alsó-Fejér)</i>
3	<i>Arad</i>
4	<i>Arva</i>
76	<i>Bács</i>
7	<i>Bács-Bodrog</i>
5	<i>Baranya</i>
6	<i>Bars</i>
10	<i>Békés</i>
78	<i>Belovár</i>
54	<i>Belső-Szolnok</i>
8	<i>Bereg</i>
9	<i>Beszterce-Naszód</i>
11	<i>Bihar</i>
77	<i>Bodrog</i>

A *Település index* hasonlóan néz ki:

A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE

[A könyvről](#)
[Keresés](#)
[Böngészés az indexekben](#)
[Az adatbázisról](#)
[Vissza](#)

Helységek

Kód	Helység neve
235	<i>Aachen (Németország)</i>
208	<i>Abafája (Apalina, Románia)</i>
126	<i>Abaújszántó (Borsod-Abaúj-Zemplén)</i>
3	<i>Abony (Pest)</i>
338	<i>Ajka (Veszprém)</i>
98	<i>Alberti (ma: Albertirsa, Pest)</i>
131	<i>Alvinc (Vințu de Jos, Románia)</i>
217	<i>Apatin (Apatin, Szerbia)</i>
50	<i>Arad (Arad, Románia)</i>
171	<i>Aranypolyán (Poiana, Románia)</i>
81	<i>Aszaló (Borsod-Abaúj-Zemplén)</i>
40	<i>Aszód (Pest)</i>
64	<i>Átány (Heves)</i>
360	<i>Bácsalmás (Bács-Kiskun)</i>
212	<i>Bácsújfalú (Selenča, Szerbia)</i>
267	<i>Badacsonytomai (Badacsony, Veszprém)</i>

A fő menüsorból *Az adatbázisról* címűt választva egy táblázatos formájú tájékoztatást kapunk a BME sor oszlopneveiről, és az adatbázisban való kereséshez szolgáló hasznos információkról, mely ezen dolgozatnak az adatbázisról című fejezetének rövidítése.

BME sorszám:	Szám Folyószám Sorszám Számsor	Az esetleges tévesztéseket és ismétlődéseket az „Egyéb megjegyzések”-ben közöltük.
Név:	Név Neve A látogató neve Name	Amennyiben a név kiolvashatatlanak vagy többféleképpen is kiolvashatónak bizonyult, abban az esetben: - ha a teljes név kiolvashatatlan: az „Olvashatatlan” szó szerepel - ha csak néhány betű: akkor ott (egy vagy több) nagy X szerepel. Ezt azokban az esetekben alkalmaztuk, amikor pl. egy-két bizonytalan olvasatú betű miatt nem akartuk a teljes nevet kereshetetlené tenni - ha egyfajta kiolvasás valószínűsíthető, de valamiért mégis kérdéses, abban az esetben (?) szerepel a név után
Megye:	Lakhely / megye Lakhelyje / megye Magyarhon megyéje Magyarhonban megye Magyar és Erdélyhonban megye	A megye neve csak ott szerepel, ahol az kitöltve volt! Az egységesített megyenév lista is visszakereshető.
Település:	Hazai címe Lakhely / helység Lakhelye Lakhely Magyarországon Lakhelye odahaza Lakhelye / város v. falu Magyar és Erdélyhonban / Lakhely Magyarhon / a születéshely vagy lakás Magyarhonban / Lakhely Magyarországi lakhely	A magyarországi településnevek egységesített listája kereshető vissza. Ez tartalmazza a település magyar nevét, és zárójelben a.) ha a település a mai Magyarország területén fekszik, akkor a mai megye nevét, amelyhez közigazgatásilag tartozik b.) ha a település a történelmi Magyarország területén fekszik, akkor a mai idegen nevét és az országot. Az egységesített helységnevek listája tartalmaz esetenként országneveket is. Az egységesített helyneveknél, ha a helységnév-megjelölésnél több helység is meg volt adva, sorrendileg az első, vagy pedig a magyarországit (vagy egykor Magyarországhoz tartozót) adtuk meg. Egyetlen kivétel a 1989 BME sorszámnál, ahol a második megadott magyarországi helységnév aláhúzással volt kiemelve. Az eredeti helységnevek között (tehát a nem egységesített listában) (?) szerepel a helységnév után, ha az egységesítési munkáknál ilyen vagy ehhez hasonló névre nem akadtam, ezért a kiolvasás helytelensége valószínűsíthető.
Berlini címe:	Berlinben Berlini címe Lakhelye / Berlinben	Egységesítés nélkül, úgy szerepel, ahogyan az Emlékkönyvbe beírásra került. A kiolvashatatlan szövegrészek helyén nagy X szerepel.

Tanuló hol végzett:	<p><i>Az egyetemi hallgató / hol végzett?</i> <i>Egyetemi hallgató / hol végzett</i> <i>Főiskolai hallgató / hol végezte iskoláit?</i> <i>Főiskolai hallgató / hol végzett?</i> <i>Melyik iskolát végzen</i> <i>Melyik iskolában végzett</i> <i>Tanuló – Utazó – Iparűző / melyik iskolában végzett</i> <i>Tanuló – Utazó – Iparűző / végzett</i> <i>Tanuló / hol végzett</i> <i>Tanuló / végzett</i></p>	<p><i>Egységesítés nélkül, úgy szerepel, ahogyan az Emlékkönyvbe beírásra került. A kiolvashatatlan szövegrészek helyén nagy X szerepel.</i></p>
Mikortól tanult Berlinben	<p><i>Berlinben tanult</i> <i>Berlinben tanult / -tól</i></p>	<p><i>Egyedül a 84. oldalon volt kitöltve, a 1334-1339 BME sorszámú sorokban, ezeket az adatokat az „Érkezés dátuma” oszlopba írtuk be logikusan, hiszen az így kitöltetlenül maradt.</i></p>
Meddig tanult Berlinben	<p><i>Berlinben tanult / -ig</i></p>	<p><i>Ez az oszlop – bár a 84. oldalon fel volt véve – egyszer sem volt kitöltve.</i></p>
Tanuló milyen pályára készül:	<p><i>Az egyetemi hallgató / mire készül</i> <i>Egyetemi hallgató / hol készül</i> <i>Főiskolai hallgató / minek készül?</i> <i>Főiskolai hallgató / mire készül?</i> <i>Mi pályára</i> <i>Mi pályára készül</i> <i>Tanuló – Utazó – Iparűző / készül</i> <i>Tanuló – Utazó – Iparűző / mi pályára készül</i> <i>Tanuló / készül</i> <i>Tanuló / mire készül</i></p>	<p><i>Egységesítés nélkül, úgy szerepel, ahogyan az Emlékkönyvbe beírásra került.</i> <i>Hasonló tartalmú adatokat tartalmaz, mint a „Látogató foglalkozása” oszlop. A kiolvashatatlan szövegrészek helyén nagy X szerepel.</i></p>
Látogató foglalkozása:	<p><i>A látogató / foglalkozása</i> <i>Beruf</i> <i>Foglalkozása</i> <i>Készül</i> <i>Látogató / foglalkozás</i> <i>Látogató / foglalkozása</i> <i>Tanuló – Utazó – Iparűző / pálya</i> <i>Utazó / pálya</i> <i>Utazó / pályája</i></p>	<p><i>Egységesítés nélkül, úgy szerepel, ahogyan az Emlékkönyvbe beírásra került.</i> <i>Hasonló tartalmú adatokat tartalmaz, mint a „Tanuló milyen pályára készül” oszlop. A kiolvashatatlan szövegrészek helyén nagy X szerepel.</i></p>
Látogatás célja:	<p><i>A látogató / célja Berlinben</i> <i>Célja</i> <i>Látogató / itteni tartózkodási célja</i> <i>Látogató / látogatás célja</i></p>	<p><i>A kiolvashatatlan szövegrészek helyén nagy X szerepel.</i></p>

	<p>Látogató / tartózkodási célja Berlinben Mulatott Tanoló – Utazó – Iparűző / mulatott v. tanolt Utazó / mulatott vagy tanolt Utazó, iparűző / mulatott vagy tanult Utazott</p>	
Érkezés dátuma:	<p>A berlini látogatás ideje A berlini látogatás ideje / -tól A berlini tartózkodás ideje Berlini látogatás ideje / Berlinbe érkezés Berlini látogatás ideje / érkezés Érkezett Megérkezés / éve/hava/napja Megérkezés ideje Megérkezett Megérkezett / év/hó/nap Megérkezte / éve/hava/napja Megérkezte / ideje Tartózkodási ideje / érkezett Tartózkodási idő / érkezett Berlinben tanult Berlinben tanult / -tól</p>	<p>Az adatokat – függetlenül az eredeti beírási formától – ÉÉÉÉ.HH.NN. vagy ÉÉÉÉ.HH. vagy ÉÉÉÉ. formában vettük fel. A kiolvashatatlan adatok helyén nagy X szerepel.</p>
Elutazás dátuma:	<p>A berlini látogatás ideje A berlini látogatás ideje / -ig A berlini tartózkodás ideje Berlini látogatás ideje A berlini tartózkodás ideje Berlini látogatás ideje / Távozás Elmenet / éve/hava/napja Elment Elutazás ideje / évszám/hónap/nap Elutazott Elutazott / év/hó/nap Megérkezte / meddig Tartózkodási ideje / elment Tartózkodási ideje / eltávozott Tartózkodási idő / elment</p>	<p>Az adatokat – függetlenül az eredeti beírási formától – ÉÉÉÉ.HH.NN. vagy ÉÉÉÉ.HH. vagy ÉÉÉÉ. formában vettük fel. A kiolvashatatlan adatok helyén nagy X szerepel.</p>
Visszatérés dátuma:	<p>Tartózkodási ideje / ismét Berlinben Tartózkodási idő / ismét Berlinben Tartózkodási ideje / visszatért</p>	<p>Az adatokat – függetlenül az eredeti beírási formától – ÉÉÉÉ.HH.NN. vagy ÉÉÉÉ.HH. vagy ÉÉÉÉ. formában vettük fel. A kiolvashatatlan adatok helyén nagy X szerepel.</p>
Intézeti látogatás ideje:	<p>A berlini látogatás ideje / az intézetben</p>	<p>Az adatokat – függetlenül az eredeti beírási formától –</p>

	<i>Bejegyzés napja Berlini látogatás ideje / az intézeti látogatás ideje Berlini tartózkodás ideje Berlini tartózkodás ideje / a látogatás időpontja</i>	<i>ÉÉÉÉ.HH.NN. vagy ÉÉÉÉ.HH. vagy ÉÉÉÉ. formában vettük fel. A kiolvashatatlan adatok helyén nagy X szerepel.</i>
Megjegyzések:	<i>Megjegyzések</i>	<i>A beíró saját megjegyzéseit tartalmazó oszlop. A kiolvashatatlan szövegrészek helyén nagy X szerepel.</i>
Egyéb megjegyzések:		<i>Tartalmazzák az eredeti bejegyzésekre vonatkozó pontosító, értelmező adatokat, másrésztől a személyre vonatkozó életrajzi és tájékoztató jellegű adatokat (külső forrásra való utalással együtt).</i>
Lapra vonatkozó megjegyzések:		<i>A lap tetején vagy alján található eredeti bejegyzéseket tartalmazza, illetve a beragasztott cédulán található szövegeket [a megjegyzés forrására vonatkozó információ a szöveget megelőző kapcsos zárójelben található].</i>

Berlini Magyarok Emlékkönyve - Windows Internet Explorer

C:\temp\Szakdolgozat\html_masodik\BME.html

Fájl Szerkesztés Nézet Kedvencek Eszközök Súgó

Windows Live Hotmail cimoldal Berlini Magyarok Emlékkö... Lap Eszközök

A BERLINI MAGYAROK EMLÉKKÖNYVE

Az adatbázisról

[Vissza](#)

A könyvben az oszlopok nevei az időkről változtak, illetve azonos tartalmú oszlopok különböző elnevezéseket kaptak. A következő táblázat tartalmazza, hogy az egyes oszlopok nevei milyen eredeti változatban fordulnak elő a könyv lapjain (a helyesírási variánsok nélkül), illetve milyen közös oszlopnéven kereshetők vissza. Ezen felül tartalmazza az egyes oszlopok kitérítésére vonatkozó információkat, melyek hasznosak lehetnek a visszakeresés folyamán.

Egységsített oszlopnevek	Eredeti oszlopnevek	Oszlopra vonatkozó információk
BME sorszám:	Szám Folyószám Sorszám Számsor	Az esetleges tévesztéseket és ismétlődéseket az „Egyéb megjegyzések”-ben közöltük.
Név:	Név Nevé A látogató neve Name	Amennyiben a név kiolvashatatlan, vagy többféleképpen is kiolvashatónak bizonyult, abban az esetben: - ha a teljes név kiolvashatatlan: az „Olvashatatlan” szó szerepel - ha csak néhány betű: akkor ott (egy vagy több) nagy X szerepel. Ezt azokban az esetekben alkalmaztuk amikor pl. egy-két bizonytalan olvasatú betű miatt nem akartuk a teljes nevet kereshetetlenné tenni

Sajátgép 100%

Start Total Commander 6.5... Berlini Magyarok Emlé... Microsoft FrontPage ... Szakdolgozat1 - Micro... emlékkönyv HU 0:31

5. Befejezés

Mint a dolgozat számos pontján láthatóvá vált, a jelen dolgozat keretei között elvégzett munka a Berliini Magyarok Emlékkönyvének számítógépes feldolgozásának 1.0 verziójának tekinthető. Nemcsak a jelenleg feldolgozott rész bővítésének, egyúttal a kereshetőség javításának, de a jegyzőkönyvek, tájékoztatások és a könyvtárról szóló rész elektronikus feldolgozásának munkálatai is elvégzésre várnak.

Irodalomjegyzék

- A berlini magyarok emlékkönyve* [kézirat, lelőhelye: Humboldt Universität zu Berlin, Philosophische Fakultät II, Seminar für Hungarologie]
- A hazatérő Farkas Gyula*. Írások, dokumentumok a kitagadott irodalomtudós életéről és műveiről. Szerk. Futaky István, Kesztyűs Tibor. Budapest, 2003.
- Hoppál Dezső: *A történelmi Magyarország vármegyéinek címerei*. Budapest, Cartographia, 2001.
- Kovács Dénes: *A Berlini Magyar Egyesület negyvenéves története*. Berlin, Berlini Magyar Egyesület. 1886.
- Papp, Zoltán von – Szentiványi, Béla von: *Hundert Jahre Bund Ungarischer Hochschüler Berlin*. In: Ungarische Jahrbücher 22. Berlin, Walter de Gruyter. 1942. 1-28. p.
- Sebők László: *Határokon túli magyar helységnevszótár*. Budapest, Teleki László Alapítvány, 1997.
- Szakács Mózes: *A Berlini Magyar Egylet tízennyolcz esztendő's életének némi vázolata*. Pest, nyomt. az Első magyar Egyesületi könyvnyomdában (Fanda s Társainál). 1866.
- Szász Gerő: *A berlini magyar könyvtár érdekében*. In: Szépirodalmi Közlöny 1858. 62. sz. (aug. 5.) 2082-2083, 2102-2105. p.
- Szilágyi Ferenc: *A berlini Magyar Társaság (Bund Ungarischer Hochschüler) Emlékkönyve. (1842-)* In: Régi és új peregrináció. Magyarok külföldön, külföldiek Magyarországon. III. kötet. Szerk. Békési Imre, Jankovics József, Kósa László, Nyerges Judit. Budapest-Szeged, Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság – Scriptum Kft. 1993. 1592-1596. p.
- Szilágyi Ferenc: *Berlini álom. A Collegium Hungaricum emlékkönyvébe*. In: Hitel, 1991. 9. sz. 32-33. p.
- Ujváry Gábor: „Tudós kolostor, csöndes kolostori kerttel.” *A berlini Collegium Hungaricum története (1924-1944)*. In: Levéltári Szemle. 48. (1998) 2. sz. 3-28. p.
- Ujváry Gábor: *A magyar kultúra „külföldi őrszemeinek” történetéből. A berlini Collegium Hungaricum*. In: Magyar Felsőoktatás 3. (1993) 1. sz. 30. p.